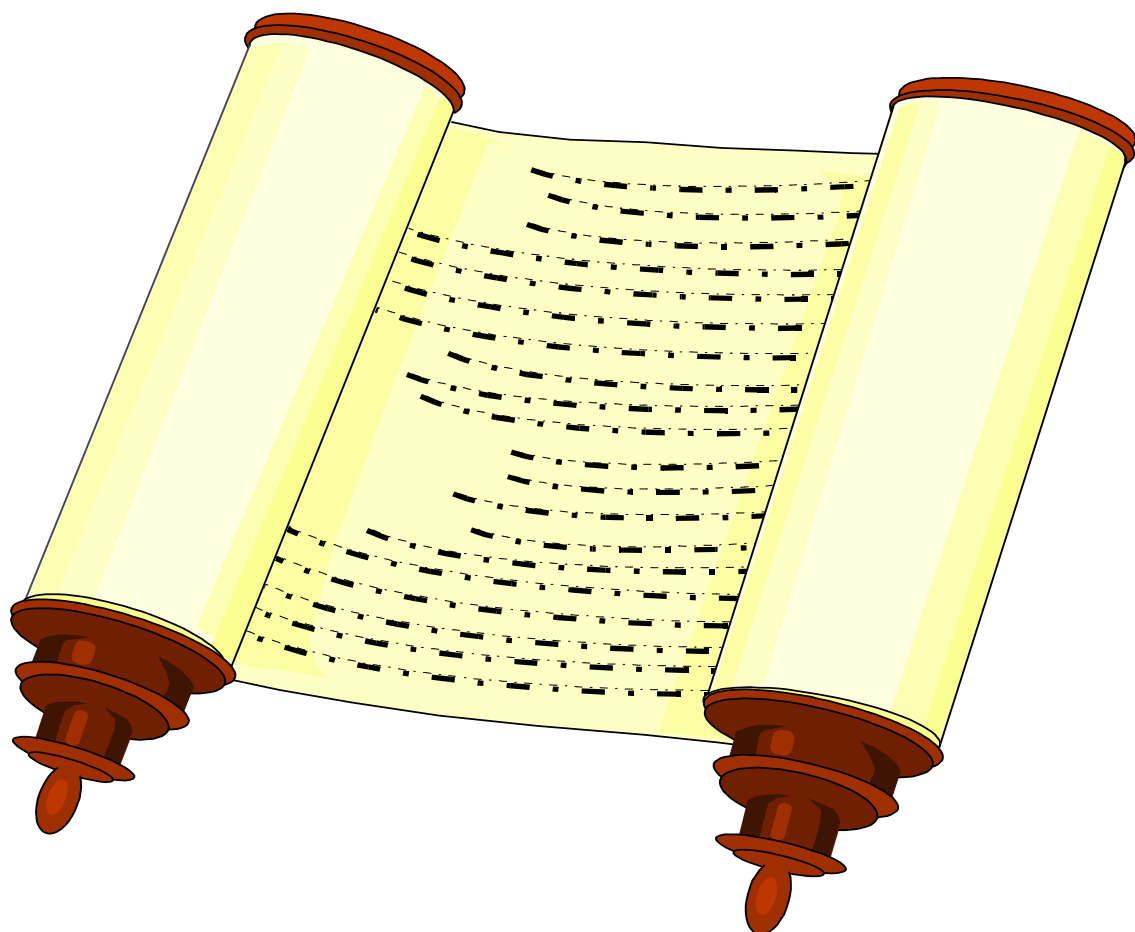

”בני ציון”

פרד”ס התורה

פשוט וברור

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיְחִי (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:04**

עֲרַשׁ"ק י' טַבַּת תּשׁע"ד (13.12.2013)

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:16

הַפְּטָרָה: "וַיִּקְרְבוּ יְמֵי דָוִד"

(הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

עַל הַכְּתוּב, "וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בְּנָיו וַיֹּאמֶר הֲאִסְפוּ וְאֶגִּידָה לָכֶם אֵת אֲשֶׁר יִקְרָא אֲתָכֶם בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים", מְצִינּוּ מֵאִמֶּר נִפְלָא בְּגִמְרָא (פְּסָחִים נו', ע"א), שֶׁהוּא יְסוּד גְּדוֹל בְּעֵינֵי מִצְוֹת "קְרִיאַת שְׁמַע", אוֹתָהּ אָנוּ אוֹמְרִים בְּכָל יוֹם פְּעֻמִּים בְּאַהֲבָה: "אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לֵקִישׁ: וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶל בְּנָיו וַיֹּאמֶר הֲאִסְפוּ וְאֶגִּידָה לָכֶם אֵת אֲשֶׁר יִקְרָא אֲתָכֶם בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים" – בְּקֶשׁ יַעֲקֹב לְגַלוֹת לְבָנָיו קִץ הַיָּמִין, וְנִסְתַּלְקָה מִמֶּנּוּ הַשְּׂכִינָה. אָמַר (יַעֲקֹב): שְׁמַע חֵס וְשְׁלוֹם יֵשׁ בְּמִטְטֵי (=בְּזֹרְעֵי, בְּבָנֵי) פְּסוּלִי? כְּאַבְרָהָם שִׁיָּצָא מִמֶּנּוּ יִשְׁמַעְאֵל, וְאַבְי (=יִצְחָק) שִׁיָּצָא מִמֶּנּוּ עֶשְׂרִי? אָמְרוּ לוֹ בְּנָיו: "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד", (כְּלוּמַר) כִּשֶׁם שֶׁאֵין בְּלִבְךָ, אֵלָּא (אֵל) אֶחָד, כִּךָּ אֵין בְּלִבְנוּ אֵלָּא (אֵל) אֶחָד. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה פָּתַח יַעֲקֹב אֲבִינוּ וְאָמַר: 'בְּרוּךְ, שֵׁם כְּבוֹד מְלֻכוֹתוֹ, לְעוֹלָם וָעֶד... (ו)הַתְּקִינוּ, שִׁיְהִיו אוֹמְרִים אוֹתוֹ בַּחֲשָׁאִי".

(וּכְפִי שְׁכַתְבַּת הַרְמַב"ם בְּסִפְרוֹ "הִיד הַחֻזְקָה" (הַלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע פ"ה ה"ד): "הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע, כְּשֶׁהוּא גּוֹמֵר פְּסוּקֵי רֵאשׁוֹן אוֹמֵר בְּלַחֲשׁ: 'בְּרוּךְ, שֵׁם כְּבוֹד מְלֻכוֹתוֹ, לְעוֹלָם וָעֶד'... וְלִמָּה קוֹרִין כֵּן? (אֵלָּא), מְסוּרַת הִיא בְּיַדֵּינוּ, שְׁבִשְׁעָה שְׁקִבֵץ יַעֲקֹב אֲבִינוּ אֵת בְּנָיו בְּמִצְרִים, בְּשַׁעַת מִיתָתוֹ, צָוָם וְזָרְזָם עַל יְחוּד הַשֵּׁם וְעַל דְּרָךְ ה'").

וְהֵנָּה, הַגֵּם שֶׁאֵין לָנוּ הַשְּׂגָה בְּנַעַם שִׁיחַ סוּד שְׂרָפִי קִדְשׁ שֶׁל יַעֲקֹב אֲבִינוּ וּבְנָיו הַשְּׂבֻטִים, שְׂבֻטֵי-יִה, מִכָּל מְקוֹם, רְאוּי לָנוּ לְדְרוֹשׁ מְעַט אֵת עֲמָק דְּבִרְיָהֶם שֶׁל יַעֲקֹב אֲבִינוּ וּבְנָיו.

עַל-כֵּן, צְרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין, מְדוּעַ תִּקְנוּ לָנוּ הַזֶּה לְלוֹמַר "בְּרוּךְ, שֵׁם כְּבוֹד מְלֻכוֹתוֹ, לְעוֹלָם וָעֶד" בְּלַחֲשׁ/בַחֲשָׁאִי? תַּחֲלִיף, נִקְדִּים לְהִבִּיא מָה שְׁכַתְבַּת הַמְּקוּבָּל הָאֱלֹקִי רַבִּי יְהוּדָה צְבִי מְרֵאֲזוּדָאֵל, בְּסִפְרוֹ "עֲמוּד הַתּוֹרָה", שְׁבִשְׁנֵי פְּסוּקֵי הַיְחוּד – "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד", וְ"בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלֻכוֹתוֹ, לְעוֹלָם וָעֶד" – מוֹפִיעָה הָאוֹת ע' שֶׁל פְּעֻמִּים (=פְּעַם ב' שְׁמַע יִשְׂרָאֵל", וּפְעֻמִּים בְּפִסּוּק "בְּרוּךְ, שֵׁם כְּבוֹד מְלֻכוֹתוֹ, לְעוֹלָם וָעֶד").

וּבְאֵר עֵינֵינוּ זֶה הַמְּקוּבָּל הָאֱלֹקִי רַבִּי יְהוּדָה צְבִי, וְאָמַר: הֵנָּה, שְׁנִינּוּ בְּמִשְׁנָה: "עַקְבִּיא בֶן מֵהַלְלָאֵל אוֹמֵר: הַסְּתַכְּל בְּשִׁלְשָׁה דְּבָרִים וְאֵין אֲתָהּ בָּא לִידֵי עֲבֵרָה: דַּע, מֵאֵין בָּאת, וְלֹאֵן אֲתָהּ הוֹלֵךְ, וְלִפְנֵי מִי אֲתָהּ עֲתִיד לְתַן דִּין וְחֲשַׁבּוֹן. מֵאֵין בָּאת? מְטַפָּה סְרוּחָה. וְלֹאֵן אֲתָהּ הוֹלֵךְ? לְמָקוֹם עֶפֶר רְמָה וְתוֹלְעָה. וְלִפְנֵי מִי אֲתָהּ עֲתִיד לְתַן דִּין וְחֲשַׁבּוֹן? לְפָנֵי מֶלֶךְ הַמַּלְכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא".

כְּלוּמַר, אוֹמֵר עַקְבִּיא בֶן מֵהַלְלָאֵל, עַל-יְדֵי ג' הַסְּתַכְּלוּיּוֹת – מֵאֵין בָּאת, וְלֹאֵן אֲתָהּ הוֹלֵךְ, וְלִפְנֵי מִי אֲתָהּ עֲתִיד לְתַן דִּין וְחֲשַׁבּוֹן – יְכוֹל הָאָדָם לְהִנְצֵל מִן הָעֲבִירָה.

וְלָכֵן, יֵשׁ לוֹמַר, שְׁפִסּוּקֵי הַיְחוּד ("שְׁמַע יִשְׂרָאֵל...") וְ"בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלֻכוֹתוֹ, לְעוֹלָם וָעֶד", שְׁבִהֶם יֵשׁ כְּאִמּוֹר ג' פְּעֻמִּים אֵת הָאוֹת ע', רוֹמְזִים עַל ג' הַסְּתַכְּלוּיּוֹת אֵלוֹ שֶׁל הָאָדָם, שְׁבִהֵן יְכוֹל הָאָדָם לְהִנְצֵל מִן הָעֲבִירָה.

וְיֵשׁ לוֹמַר, שֶׁהָאוֹת ע' רוֹמְזַת עַל הָעֵינַן שֶׁל הָאָדָם (=עַל הַסְּתַכְּלוּת שְׁלוֹ). וּמֵאַחַר וְהַתְנָא עַקְבִּיא בֶן מֵהַלְלָאֵל אוֹמֵר שְׁצַרִּיף לְהַסְתַּכְּל בְּשִׁלְשָׁה דְּבָרִים כְּדִי שְׁלֵא לְבוֹא לִידֵי עֲבִירָה, הֵנָּה, נִזְכָּרוּ כְּנִגְדָם ג' פְּעֻמִּים הָאוֹת ע' בְּשְׁנֵי פְּסוּקֵי הַיְחוּד – כְּדִי לְהַזְהִיר/לְעוֹרֵר עֵינֵינוּ זֶה, שְׁעַל-יְדֵי ג' הַסְּתַכְּלוּיּוֹת אֵלוֹ – (א) מֵאֵין בָּאת (ב) וְלֹאֵן אֲתָהּ הוֹלֵךְ (ג) וְלִפְנֵי מִי אֲתָהּ עֲתִיד לְתַן דִּין וְחֲשַׁבּוֹן – יֵשׁ בְּפִתּוֹם לְמַנּוּעַ אֵת הָאָדָם מִדְּבַר עֲבִירָה, וּמִמִּילָא מְקַרְבִּים אוֹתוֹ אֵל ה' יִתְבָּרַךְ. בְּדֶרֶךְ זֶה מְמַשִּׁיף הַמְּקוּבָּל הָאֱלֹקִי רַבִּי יְהוּדָה צְבִי, לְבָאֵר אֵת דְּבָרָיו עַל-פִּי הַכְּתוּב בְּתִיקוּנֵי הַזּוֹהַר (תִּיקוּן מ', פה), שְׂרָאשֵׁי הַתִּיבוֹת שֶׁל "שְׁמַע" הוּא "שְׂאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם" (יִשְׁעִיָּה מ', כו').

לְפִי זֶה יֵשׁ לוֹמַר, שֶׁהָאוֹת ע' בְּתִיבַת שְׁמַע, מְרַמְזַת עַל הַסְּתַכְּלוּת בְּעֵינַי כְּלָפִי מְעַלָּה, לְשִׁמִּים, בְּבַחֲנִית "לְפָנֵי מִי אֲתָהּ עֲתִיד לְתַן דִּין וְחֲשַׁבּוֹן". וְלָכֵן "שְׁמַע" הוּא רְאִשֵׁי תִיבוֹת שֶׁל "שְׂאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם" – שְׁצַרִּיכִים הַסְּתַכְּלוּת רוֹחֲנִית לְמַעְלָה.

אוֹלָם, ב' הַפְּעֻמִּים שֶׁהָאוֹת ע' נִזְכָּרָה בְּפִסּוּק "בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלֻכוֹתוֹ, לְעוֹלָם וָעֶד", הֵן כְּנִגְדַּת שְׁתֵּי הַבְּחִינּוֹת

האַחֲרוֹת שֶׁל עֶקֶב־אֵין בֶּן מִהֲלָאֵל: הָאוֹת ע' בְּתִיבַת "לְעוֹלָם" הִיא רִמּוֹז עַל הַסְּתַכְּלוֹת הָאָדָם בְּעֵינֵי שְׂכָלוֹ עַל "מֵאֵין בְּאֵת" (לְעוֹלָם). וְאֵילוֹ הָאוֹת ע' בְּתִיבַת "וְעַד", שֶׁהִיא מִלְשׁוֹן "הַתּוֹעֲדוֹת", מְרַמֶּזֶת עַל הַהֶסְתַּכְּלוֹת "לֹאֵן אַתָּה הוֹלֵךְ" – לְמָקוֹם הַתּוֹדְעוֹת(=מִפְגָּשׁ) שֶׁל כָּל בְּנֵי הָאָדָם, שְׁזֶה הַקֶּבֶר, "מָקוֹם עֶפֶר רָמָה וְתוֹלְעָה".
וְיִבְרַכֶּם בְּיוֹם הַהוּא לְאִמּוֹר" (מח', כ')

מִנְהַג יִשְׂרָאֵל לְבָרֵךְ אֶת הַבְּנִים וְאֶת הַבָּנוֹת בְּלִיל שַׁבַּת קֹדֶשׁ בְּנוֹסַח הַבְּרָכָה שֶׁל מָה שֶׁבָּרַךְ יַעֲקֹב אֲבִינוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, אֵת בָּנָיו "יִשְׁמְךָ אֱלֹקִים כְּאֶפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה".

בַּסֵּפֶר "מַעֲבַר יֶבֶק" (שִׁפְתֵי רַנְנוֹת פָּרָק מג') מוּבָא הַטַּעַם לְמִנְהַג זֶה: "וְהַמְנַהֵג לְבָרֵךְ (הַבְּנִים) בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ וּבַפֶּרֶט בְּלִילֵי שַׁבַּת. (וְהוּא) סוּד שַׁבַּת מְלֻכְתָּא, וּבְסוּד נַפְשׁ יִתְרָה, שֶׁעַל הַמְּבָרֵךְ וְהַמְתְּבָרֵךְ יְחוּלוּ הַבְּרָכוֹת. וְעוֹד, כִּי אֵין שְׁטַן נִפְגָּע רַע בְּשַׁבַּת שִׁיקְטָרְג עַל הַבְּרָכָה... וְצוּרְךָ גְבוּהָ הוּא לְבָרֵךְ אֵת בָּנָיו בְּשַׁבַּת, וְאִם יֵשׁ לוֹ בֵּת, גַּם הִיא בְּבְרָכָה. וּבַפֶּרֶט בְּלִיל שַׁבַּת, הַמִּשְׁפִּיל יָבִין מַעֲצָמוֹ כִּי כְנִים דְּבָרְנוּ".

טַעַם נוֹסַף כְּתַב הַיַּעֲבִי"ץ סִידוּרוֹ "בֵּית יַעֲקֹב" (הַנְּהַגוֹת לִיל שַׁבַּת, אוֹת ז') שֶׁבְּלִיל שַׁבַּת חָל שְׁפַע רַב וְרֵאוּי לְהַמְשִׁיכוֹ עַל הַיְלָדִים, וּבַפֶּרֶט הוּא יוֹרֵד וְחָל עַל-יַדֵי הַיְלָדִים הַקְּטָנִים שֶׁלֹא טַעְמוֹ טַעַם חֵטָא.

יֵשׁ שִׁכְתָּבוֹ שֶׁלְפַעֲמִים בִּימֵי חוֹל, הָאֵב וְהָאֵם בְּכַעֲסֵם מְקַלְלִים בְּטַפְשׁוֹתֵם אֶת בְּנֵיהֶם מְרֹב צַעַר אוֹ מִחַמַּת אֵיזוֹ סִיבָה שֶׁהִיא. וְלָכֵן, בְּשַׁבַּת כְּאֲשֶׁר מְבָרְכִים אֲנִי אֶת הַיְלָדִים, אֲנִי גַם מְבַטְלִים אוֹתָן הַקְּלָלוֹת עַל-יַדֵי הַבְּרָכוֹת בְּבַחֲיַנַּת "וַיִּהְיֶה ה' אֱלֹהֶיךָ לְךָ אֶת הַקְּלָלָה לְבְרָכָה". וְהַעֲתָ הַזֹּאת(=שַׁבַּת קֹדֶשׁ) גּוֹרַמַת שְׁגָם הַמְּלֻאָךְ הָרַע יַעֲנֶה אֲמֵן עַל-כֶּךָ. (כִּידוּעַ אֲמָרוֹ חו"ל בְּגַמְרָא (שַׁבַּת קִיט'): "שְׁנֵי מְלֻאכֵי הַשָּׂרַת מְלוּוִין לוֹ לְאָדָם בְּעָרֵב שַׁבַּת מִבֵּית הַכְּנָסֶת לְבֵיתוֹ, (מְלֻאָךְ) אֶחָד טוֹב, וְ(מְלֻאָךְ) אֶחָד רַע. וְכַשְׁבָּא (אוֹתוֹ אָדָם) לְבֵיתוֹ, וּמְצָא נֵר דְּלוּקָ, וְשִׁלְחָן עָרוּךְ, וּמִטָּתוֹ מוּצָעֵת, מְלֻאָךְ טוֹב אוֹמֵר: יְהִי רְצוֹן שְׁתֵּהא לְשַׁבַּת אַחֲרַת כֶּךָ. וּמְלֻאָךְ רַע עוֹנָה אֲמֵן בְּעַל פְּרָחוֹ(=גִּגְד רְצוֹנוֹ). וְאִם לְאוֹ, מְלֻאָךְ רַע אוֹמֵר: יְהִי רְצוֹן שְׁתֵּהא לְשַׁבַּת אַחֲרַת כֶּךָ, וּמְלֻאָךְ טוֹב עוֹנָה אֲמֵן בְּעַל פְּרָחוֹ(=גִּגְד רְצוֹנוֹ)".

וְהֵנָּה, נוֹסַח הַבְּרָכָה שֶׁמְבָרַךְ הָאֵב אֵת בָּנוֹ: "יִשְׁמְךָ אֱלֹקִים כְּאֶפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה", וְאֵילוֹ לְבַת יִאמֵר "יִשְׁמְךָ אֱלֹקִים כְּשָׂרָה, רַבְקָה, רַחֵל וְלֵאָה", וְיִסִּים בְּשִׁנְיָהֶם, בְּפִסּוּקִים שֶׁמְבָרְכִים בְּבְרַכַּת הַכְּהֵנִים "בְּרָכָךָ ה' וַיִּשְׁמְרֶךָ: יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחַנְךָ: יֵשׂא ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לְךָ שְׁלוֹם".

וְכַאֲשֶׁר מְבָרַךְ הָאֵב אֶת הַיְלָדִים צָרִיךְ לְשִׁים יְדָיו עֲלֵיהֶם. וַיֵּשׂ אוֹמְרִים שִׁישִׁים יָד אַחַת, כְּמוֹ שֶׁבָּרַךְ יַעֲקֹב אֲבִינוֹ אֵת מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם. וּבַסֵּפֶר "מַעֲבַר יֶבֶק" (שָׁם) כְּתַב, "כִּי בִיד הָאָדָם יֵשׁ ט"ו פְּרָקִים, כְּמַנְיָן ט"ו(=15) תִּיבּוֹת שֶׁבְּבְרַכַּת כְּהֵנִים ("בְּרָכָךָ ה' וַיִּשְׁמְרֶךָ..."). וְזֹאת, כְּדִי לוֹמַר לְךָ, שִׁיְחוּלוֹ עַל רֵאשִׁי הַבְּרָכוֹת שֶׁבְּשִׁלְשָׁה פְּסוּקִים אֵלוֹ, שֶׁהֵם ט"ו".

וַיֵּשׂ אוֹמְרִים שִׁישִׁים שְׁתֵּי יְדָיו עַל רֵאשֵׁם, וְכְתַב הַיַּעֲבִי"ץ (שָׁם): "וּמִנְיַחִין שְׁתֵּי יְדֵיהֶם עַל רֵאשֵׁם, כְּמוֹ שֶׁמְצִינּוּ בְּכָל הַמְּבָרְכִים, כְּדָרְךָ שְׁנֵהַג מִשֶּׁה רַבְנוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, בְּעֵין יָפָה (כְּפִי שִׁכְתוֹב בַּמְדָּבָר כו', כג'), 'וַיִּסְמְךָ אֶת יְדָיו עָלָיו' – כֶּךָ רֵאוּי לְמְבָרֵךְ לְעוֹלָם, כִּי 'טוֹב עֵין הוּא יְבָרֵךְ' (מִשְׁלֵי כב', ט). וְכֵן כְּהֵנִים בְּבְרַכַּת כְּהֵנִים (מְבָרְכִים) בְּשְׁתֵּי יְדֵיהֶם... וּמָה שֶׁמְצִינּוּ בִיעֲקֹב אֲבִינוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, שֶׁבָּרַךְ אֶת אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה כָּל אֶחָד בְּיַד אַחַת... מִפְּנֵי הַהֶכְרַח הוּצָרְךָ".

אֵף בַּסֵּפֶר "יוֹסֵף אוֹמֵץ" נִכְתַּב: "בְּרָכוֹת הַיְלָדִים בְּשַׁבַּת, וְאַחַר הַתְּפִילָּה. וְרֵאוּי לְהַמְשִׁיךְ הַשְּׁפַע, וּבְשְׁתֵּי יְדָיו, וְלֹא בְיַד אַחַת". אֲמָנָם, יֵשׁ שְׁנֵהַגוֹ לְבָרֵךְ בְּיַד אַחַת, וַיֵּשׂ שְׁנֵהַגוֹ בְּשְׁתֵּי יְדָים, וַיֵּשׂ שְׁלֹא נִהְגּוּ לְבָרֵךְ אֶת הַבְּנִים בְּלִיל שַׁבַּת, וְכָל אֶחָד יְנַהֵג כְּמִנְהַג אֲבוֹתָיו.

"וַיִּקְרְבוּ יְמֵי יִשְׂרָאֵל לְמוֹת..."

כְּאֲשֶׁר קָרְבוּ יְמֵיו שֶׁל הַרְהו"ק רַבִּי מֵאִיר מְפָרִימִישְׁלָאן זִיע"א, וְנִחְלָשׁוּ כּוֹחוֹתָיו, קָרָא לְחַתְנּוֹ הַרְהו"ק רַבִּי אֲבָרְהָם חַיִּים מִמִּיקוֹלָאִיב זִיע"א, וְצָנָה עָלָיו לְהַכִּין סֶפֶר שֶׁבּוֹ יַעֲתִיקוּ אֶת כָּל הַפְּתִיקָאוֹת (קוֹוִיטְלָאד) שֶׁהוּא יִקְבַּל מִפָּאן וְאֵילָךְ. הַרְהו"ק רַבִּי אֲבָרְהָם חַיִּים בְּלָבוֹ, לְשֵׁם מָה בִּקַּשׁ מִמֶּנּוּ הַרְבִּי בְּקֶשֶׁה זוֹ, הָרִי אֵין בְּהֵם דְּבָרֵי תוֹרָה, רַק בְּקֶשׁוֹת אִישִׁיּוֹת שֶׁל יְהוּדִים. עוֹדְנוּ מִהֶרְהַר כֶּךָ, וְהֵנָּה הִגִּיעַ אֵלָיו הַגְּבָאִי שֶׁל הַרְבִּי, כְּדִי לְקַרְוֵא לוֹ שְׁיָבּוֹא בְּדַחִיפּוֹת אֶל הַרְבִּי. מִיד קָם בְּזְרִיזוֹת, וּמִהַר לָבוֹא אֵלָיו. פָּנָה אֵלָיו הַרְהו"ק רַבִּי מֵאִיר וְאָמַר לוֹ: כּוֹחֵי עֵתָה אֵינּוּ כְּבָעֶבֶר, וְאֵינִי יָכוֹל לְהַתְּפַלֵּל עֲבוּר הַבָּאִים אֵלַי בְּבִקְשׁוֹתֵיהֶם, וּמֵאַחַר וְהִנְנִי חוֹשֵׁשׁ פֶּן אֲנִי נִהְנֶה מִכְּסָפֵי אַחֲרִים, בְּלִי שְׁתַּפְּלוּתִי יִסְעוּ לָהֶם נִמְצָא, שֶׁכְּסָפִם, חֲלִילָה, גְּזוּל בְּיַדִּי. לָכֵן בְּקֶשְׁתִּי לְרְשׁוֹם אֶת בְּקֶשׁוֹתֵיהֶם בַּסֵּפֶר. וְאֵת הַסֵּפֶר יְנִיחוּ בְּקִבְרֵי לְאַחַר פְּטִירַתִּי, כְּדִי שְׂאֵם יִהְיֶה מִישֶׁהוּ שְׁלֹא פְעַלְתִּי עֲבוּרוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, אֶפְעַל לְמַעַנּוֹ בְּעוֹלָם הַבָּא... שַׁבַּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילּוּן!

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיְחִי (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:04**

עֲרֵשׁ"ק י' טַבַּת תַּשַּׁע"ד (13.12.2013)

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:16

הַפְּטָרָה: "וַיִּקְרְבוּ יְמֵי דָוִד"

(הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על הפתוב, "וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה", מבוואר במדרש, שרַבְנוּ הַקְדוּשׁ, רַבֵּי יְהוּדָה הַנְּשִׂיא, חֵי בְּצִיפּוּרֵי יו' (=17) שָׁנִים, כַּמְסַפֵּר הַשָּׁנִים שְׁחֵי יַעֲקֹב אָבִינוּ בְּמִצְרַיִם. וּפְפִי שְׁמוּבָא שָׁם (ב"ר צו', ה'): "רַבְנוּ הַקְדוּשׁ) בְּחֵי הָיָה דָר בְּצִיפּוּרֵי שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה, וְהָיָה קוּרָא עַל עֲצָמוּ וַיְחִי יַעֲקֹב בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה, וַחֲתִיהָ יְהוּדָה (הַנְּשִׂיא) בְּצִיפּוּרֵי יו' (=17) שָׁנִין. רַבְנוּ י"ג שָׁנָה חֲשַׁשׁ(=סבל) בְּשִׁינָיו. וְכָל אוֹתָן י"ג שָׁנָה לֹא מָתָה חֲתִיהָ(=יולדת) בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא הִפִּילָה אִשָּׁה (אֵת) עוֹבְרָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל".

וּמִמְשִׁיד הַמְדַרְשׁ: "בְּסוּף י"ג שָׁנָה, כְּעַס רַבְנוּ עַל רַבֵּי חֵיא הַגְּדוֹל. נִכְנַס אֵלֵיהוּ (הַנְּבִיא זְכוּר לְטוֹב) אֲצֵל רַבְנוּ בְּדַמּוּתוֹ שֶׁל רַבֵּי חֵיא, וְנָתַן יָדוֹ עַל שִׁינָיו (שֶׁל רַבְנוּ הַקְדוּשׁ), וּמִיָּד נִתְרַפָּא (רַבְנוּ הַקְדוּשׁ). לְמַחַר נִכְנַס רַבֵּי חֵיא אֲצֵלוֹ... אָמַר (לוֹ רַבְנוּ הַקְדוּשׁ): מִשְׁעָה שְׁנַתָּה יָדָךְ עָלֶיךָ(=על השן) אֶתְמוּל (הֵיא) נִתְרַפָּא. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה אָמַר ר' חֵיא: אֵי(=אוי) לָכֶם חַיּוֹת(=יולדות) שְׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל! אֵי(=אוי) לָכֶם עוֹבְרוֹת שְׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל! (שְׁכָן, מַעֲתָה לֹא יִגְנוּ עָלֶיכֶן יִיסוּרֵי שֶׁל רַבְנוּ הַקְדוּשׁ)... אָמַר לוֹ (ר' חֵיא): לֹא הֵייתִי אֲנִי שְׁנַתִּי יָדִי עַל שִׁינִי. יָדַע רַבְנוּ שְׁאֵלֵיהוּ (הַנְּבִיא) זְכוּר לְטוֹב הָיָה. מְאוֹתָהּ שְׁעָה הִתְחִיל לְנַהוֹג בְּרַבֵּי חֵיא כְּבוֹד".

וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנָן זֶה. שְׁכָן, מַה רָאָה רַבְנוּ הַקְדוּשׁ לְהַשוּוֹת אֵת עֲצָמוֹ לְיַעֲקֹב אָבִינוּ?

וּמִצִּינּוּ עַל-כֵּךְ בִּיאוּר בְּדַבְרֵי הַמְקוּבֵל הָאֱלֹקִי, בַּעַל ה"מַגְלָה עֲמוּקוֹת" (פְּרִשְׁת וַיְחִי): "וַיְחִי רַבֵּי יְהוּדָה בְּצִיפּוּרֵי שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה. בְּרֹזָא דְגַלְגּוּלָא(=ענן זה בסוד הגלגול), שְׁהָיָה (רַבְנוּ הַקְדוּשׁ) נִיצוּצוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ, לְכֹן נִקְרָא סַתָּם נְשִׂיא בְּגַמְרָא". (דְּהַיְנוּ, מֵאַחַר וְהָיָה גַלְגּוּל שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ, נִקְרָא רַבְנוּ הַקְדוּשׁ בְּתוֹרָא "נְשִׂיא", רֵאשִׁי תִיבוֹת נִיצוּץ שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ).

בְּעֲנָן זֶה מְבִיא הַגָּאוֹן הַגְּדוֹל רַבֵּי יוֹסֵף עֲנַגִּיל זצ"ל, בְּסַפְרוֹ "בֵּית הָאוּצָר" (פְּלָג ג'), שֶׁבְּשִׁמוּנָה עֲשׂר מְקוּמוֹת בְּגַמְרָא ("קִידוּשִׁין" ט', וְכֵן לט' וְעוֹד) מוּבָאִים מְאֻמְרִים בְּשֵׁם רַבְנוּ הַקְדוּשׁ, וּבְכֻלָּם מְשַׁתְּמֵשׁ רַבְנוּ בְּפִיטוּי "אוֹמֵר אָנִי". וְלְכַאוּרָה תְּמוּהָ הַדְּבַר. הֲלֹא חו"ל הִדְגִּישׁוּ בְּגַמְרָא, שְׁרַבְנוּ הַקְדוּשׁ הָיָה הָעֵנּוּ מִכָּל אֲנָשֵׁי דוּרוֹ, כְּפִי שְׁמוּבָא בְּגַמְרָא (סוּטָה מַט'): "מִשְׁמַת רַבֵּי – בְּטִלָּה עֲנָה". וְאִם כֵּךְ, אֵיךְ נוֹהַג הָיָה רַבְנוּ הַקְדוּשׁ לִזְמַר בְּמֵאֻמְרֵי "אוֹמֵר אָנִי", שְׁהָרִי זֶה לְשׁוֹן שֶׁל גְּאוּהָ?

אֲלֹא, לְפִי הָאֻמוּר יֵשׁ לִזְמַר הֵנָּה מְבוֹאָר בְּזוּהַר הַקְדוּשׁ (וַיִּצָּא קְמוֹ), שְׁיַעֲקֹב אָבִינוּ הוּא עֲמוּד הַתּוֹרָה, כְּפִי שְׁמוּבָא שָׁם (וַיִּצָּא קְמוֹ): "עַל שְׁלֹשָׁה דְבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד: עַל הַתּוֹרָה, וְעַל הָעֲבוּדָה, וְעַל גְּמִילוֹת חֲסָדִים. הַתּוֹרָה דָּא(=זֶה) יַעֲקֹב, הָעֲבוּדָה דָּא יִצְחָק, גְּמִילוֹת חֲסָדִים דָּא אַבְרָהָם".

לְכֹן כְּאֲשֶׁר בְּקֵשׁ רַבְנוּ הַקְדוּשׁ לְהַבִּיעַ אֵת דַּעְתוֹ בְּהִלְכָה, הָיָה נוֹהַג לִזְמַר "אוֹמֵר אָנִי" – "אָנִי" רֵאשִׁי תִיבוֹת נִיצוּץ יַעֲקֹב אָבִינוּ. כְּלוּמַר, לֹא בְּכַח חוֹכְמַתִּי וְתִבּוּנַתִּי אָנִי אוֹמֵר כֵּן, אֲלֹא בְּכַח הַנִּיצוּץ שֶׁל יַעֲקֹב אָבִינוּ שְׁבְּקַרְבֵּי, שְׁהָיָה עֲמוּד הַתּוֹרָה, אוֹמֵר אָנִי זֹאת.

וְרֵאוּ לְהוֹסִיף מַה שְׁאֻמְרוֹ חו"ל, כִּי יַעֲקֹב אָבִינוּ תִקַּן לָנוּ אֵת מִצְוֹת "קְרִיאַת שְׁמַע" לְפָנֵי פְטִירָתוֹ, כְּמְבוֹאָר בְּמִדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה צח, ג'): "...בְּשְׁעָה שְׁהָיָה יַעֲקֹב אָבִינוּ נִפְטָר מִן הָעוֹלָם, קָרָא לְשָׁנִים-עֶשְׂרֵה בְּנָיו (ו) אָמַר לָהֶם: שְׁמַעוּ אֵל יִשְׂרָאֵל... אָבִיכֶם, שְׁמָא יֵשׁ בְּלִבְבְּכֶם מַחְלוּקַת עַל הַקַּב"ה? אָמְרוּ לוֹ: 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל' אָבִינוּ, כְּשֵׁם שְׁאִין בְּלִבְךָ מַחְלוּקַת עַל הַקַּב"ה, כֵּךְ אִין בְּלִבְנוּ מַחְלוּקַת. אֲלֹא ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד'. אַף הוּא (יַעֲקֹב) פָּרַשׁ בְּשִׁפְתָיו, וְאָמַר: 'בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד'. (אָמְרוּ) רַבֵּי בְּרַכְיָה וְרַבֵּי חֵלְבוּ, בְּשֵׁם רַבֵּי שְׁמוּאֵל: הֲדָא(=זֶה) הוּא שִׁיִּשְׂרָאֵל מְשַׁכְּמִים וּמְעַרְיָבִים בְּכָל יוֹם, וְאוֹמְרִים 'שְׁמַע יִשְׂרָאֵל'..."

עַל-פִּי הָאֻמוּר, יֵאִירוּ עֵינֵינוּ לְהַבִּין, מִדּוּעַ בָּחַר רַבְנוּ הַקְדוּשׁ, רַבֵּי יְהוּדָה הַנְּשִׂיא, לְהַתְחִיל אֵת הַתּוֹרָה שְׁבַע-עַל-פֶּה דוֹקָא בְּמִצְוֹת "קְרִיאַת שְׁמַע", כְּפִי שְׁכַתּוּב בְּמִשְׁנֵה הָרֵאשׁוֹנָה שְׁבַע-עַל-פֶּה (בְּרַכּוֹת ב'): "מֵאִמְתִּי קוֹרִין אֵת

שָׁמַע בְּעֶרְבִית? (=מִמֶּנִּי, מֵאִיזָה זְמַן אֲפֹשֶׁר לְקְרֹא אֶת "קְרִיאַת שְׁמַע").

וּלְפִי הַמְּבֹאֵר, הַיּוֹת שֶׁרַבְנֵנו הִקְדוּשׁ הָיָה נִיצוּצוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אֲבִינוּ. וּמֵאַחַר וַיַּעֲקֹב אֲבִינוּ תִּקַּן אֶת "קְרִיאַת שְׁמַע" לְפָנֵי פְּטִירָתוֹ, עַל-כֵּן פָּתַח גַּם רַבְּנֵנו הִקְדוּשׁ, גִּלְגּוּל יַעֲקֹב אֲבִינוּ, דוֹקָא בְּמִצְוֹת "קְרִיאַת שְׁמַע".

"עָנּוּיִם, עָנּוּיִם, הַגִּיעַ זְמַן גְּאוּלְתְּכֶם"

הֶרֶב יְקוּתִיאֵל פִּישׁ כּוֹתֵב בְּחִיבּוּרוֹ "סוּד הַחֲשֵׁמֶל", שֶׁ"אַבְמָה" הוּא רֵאשִׁי תִיבוֹת אֲרוּר הַמֶּן בְּרוּךְ מְרַדְכִי. וְכֵן "אֲרוּר הַמֶּן" אוֹ "בְּרוּךְ מְרַדְכִי", כָּל אֶחָד מֵהֶם בְּגִימַטְרִיא "בְּרַק חוּסִיִּין אוּבְאַמָּה".

וּשְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הָרֵאוּשׁוֹנוֹת שֶׁל אַבְמָה רֵאשִׁי תִיבוֹת אֲרוּר בְּרוּךְ, מְרַמְזוֹת עַל חֲדָשׁ אֲב שֶׁהוּא חֲדָשׁ הַחֲרָבֵן וְהוּא רֵאשִׁי תִיבוֹת אָדוּם כִּבְּל שֶׁהַחֲרִיבוֹ אֶת שְׁנֵי בְּתֵי הַמִּקְדָּשׁ כְּמוּבָא בְּשֵׁל"ה.

וּמוֹסִיף הֶרֶב יְקוּתִיאֵל פִּישׁ וְשִׁמְעֵתִי מְדוּדֵי ר' מְשֻׁלֵּם לְאַטְיָן שְׁלִיט"א שֶׁאַבְמָה רֵאשִׁי תִיבוֹת "אַתָּה בְּחֲרַתְנוּ מִכָּל הָעַמִּים" שְׁבוּזְמֵנו נִזְכָּה בְּמַהְרָה בְּיָמֵינוּ לְרֵאוֹת אֶת עֲלִיּוֹנוֹת יִשְׂרָאֵל עַל הָעַמִּים.

"בְּרַכַּת אָבִיךָ גָּבְרוּ עַל בְּרַכַּת הוֹרֵי"

פַּעַם סִפֵּר רַבֵּי שְׁלוֹם שְׁבֵדְרוֹן זִיע"א עַל מַעֲלַת מְזֻכָּה הֶרֶבִים, וְאָמַר, שְׁזֻכוֹת זִכּוּי הֶרֶבִים עוֹמְדַת לְמִזְכָּה הֶרֶבִים – לוֹ וְאִף לְזוּרְעוֹ שֶׁל הַמְּזֻכָּה אַחֲרָיו. וְכֵן סִפֵּר: בַּעַת בִּיקוּרֵי בְּלוֹנְדוֹן, בְּאֶחָד מֵיָמֵי הַחֲנוּכָּה, נִכְנַסְתִּי לְבֵיתוֹ שֶׁל אִישׁ נִכְבָּד, נִיצוּל שׁוֹאָה, וְהַתְּפַעֲלִיתִי מִיַּחְסוֹ הַמְּיֻחָד לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים, וְאַהֲבָתוֹ הָעֲצוּמָה לְתוֹרַתְנוּ הַקְּדוּשָׁה. כְּשֶׁהִבְחִין הוּא בְּהַתְּפַעֲלוֹתֵי מִמֶּנּוּ, פָּתַח וְסִפֵּר לִי אֶת סִפּוּרוֹ: "בְּעִירָה שְׁבָה הַתְּגוּרְרָנוּ הָיָה יְהוּדֵי בֶּשֶׁם "מֹשֶׁה הַחֵיט", שֶׁעֲזַב אֶת הַיְּהוּדוּת, רָחֵמָנָא לְיַצְלוֹ. לְיָמִים, חָלָה אָבִיו שֶׁל "מֹשֶׁה הַחֵיט", וְנִפְטָר מִן הָעוֹלָם. וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר יָשַׁב "מֹשֶׁה הַחֵיט" שְׁבַעַה עַל אָבִיו, לֹא הִגִּיעוּ אֲנִשֵׁי הָעִירָה לְנַחְמוֹ. רַק אָבִי הִיָּקַר קָם וְאָמַר: הֲרֵי יְהוּדֵי הוּא! אֲנִי הוֹלֵךְ לְנַחְמוֹ, וַיְהִי מָה! "מֹשֶׁה הַחֵיט" נִדְּהָם לְרֵאוֹת אֶת אָבִא שְׁלִי בְּפֶתַח בֵּיתוֹ. הוּא פָּשׁוּט לֹא הֶאֱמִין לְמַרְאֵה עֵינָיו, אֲךָ אָבִי הָיָה הָרֵאוּשׁוֹן שֶׁהַתְּעֵשֶׁת, וְנִגַּשׁ וּפָתַח אִתּוֹ בְּשִׂיחָה חֲמָה וְלִבְבִית. לְאַחַר דְּקוֹת סְפוּרוֹת אָמַר לוֹ: "מֹשֶׁה, אַתָּה תֵּיב לְעִשׂוֹת נַחַת-רוּחַ לְאָבִיךָ הַמְּנוּחַ! כְּדָאֵי מֵאֵד שֶׁתְּבוֹא לְבֵית הַכְּנַסַּת, וְתֹאמַר קְדִישׁ לְעִלּוּי נִשְׁמָתוֹ". "מֹשֶׁה הַחֵיט" הִסְכִּים מִיַּד לְדַבְּרֵי אָבִא, וְהִגִּיעַ מִיָּדֵי יוֹם בְּיוֹמוֹ וְשִׁמְעַתְּ שִׁיעוּרֵי תוֹרָה וְאָמַר קְדִישׁ לְעִלּוּי נִשְׁמָתוֹ שֶׁל אָבִיו. דְּבָרֵי הַתּוֹרָה שֶׁשָׁמַע נִכְנָסוּ בְּלִבּוֹ, וְהוּא הִחַל לְשַׁמּוֹר תּוֹרָה וּמִצְוֹת, וּלְדַקְדַּק בְּמִצְוָה קְלָה כְּבַחְמוּרָה, וְכָל זֹאת בְּזֻכוֹת אָבִי.

וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר פָּרְצָה הַמִּלְחָמָה נִכְנָסוּ הַגְּרָמָנִים לְעִירַתְנוּ, וְהִסְתַּעְרוּ עֲלֵינוּ בְּאֲכֻזָּרוֹת נוֹרָאָה, וְלָקְחוּ עִמָּהֶם אֶת אָבִי וְאִמִּי, אֶת אַחֵי וְאֶחָיוֹתַי, וְאִף אֶת "מֹשֶׁה הַחֵיט" וְכָל מִשְׁפַּחְתּוֹ, וְעַקְדוּ אוֹתָם עַל קִידוּשׁ ה'. כָּלֵם לְצַעְרֵי נִסְפּוֹ, וְרַק אֲנִי נִשְׁאַרְתִּי לְפִלִּיטָה. שְׁהִיִּתִי שְׁנַתִּים תְּמִימוֹת בְּמַחְנֵה רִיכּוּז, שָׁבוּ עֲבַדְתִּי קָשָׁה מְאֹד! וּבְהִיוֹתִי בְּגִיל 15 הִשְׁתַּחֲרַרְתִּי מֵהַמַּחְנֵה. לְאַחַר שְׁחֲרוּרֵי הַכְּרִתֵי חֵבֵר, שֶׁהָיָה רְחוֹק מִתּוֹרָה וּמִצְוֹת. וְכִיּוֹן שֶׁלֹּא לְמַדְתִּי, וְאִף לֹא הַתְּפַלְלִיתִי, הַתְּחַלְתִּי לְזַלְזַל בְּמִצְוֹת וּלְעִשׂוֹת כְּמַעֲשָׂיו, אֲךָ תְּמִיד נוֹהַרְתִּי מִלְּחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת. (הַיִּיתִי בְּטוּחַ שֶׁלֹּא אֲחַלֵּל שַׁבַּת לְעוֹלָם!).

וְהִנֵּה, בְּאַחַת הַשַּׁבָּתוֹת יִשְׁבְּנוּ מִסְבִּיב לְשִׁלְחוֹן עָרוּךְ כָּל טוֹב, אֲנִי וְחֲבֵרֵי, וְאֲכַלְנוּ כְּאוֹת נִפְשָׁנוּ. בְּסִיּוּם הָאָרוּחָה שֶׁלִּף חֲבֵרֵי סִיגְרִיָּה וְהַחַל לְעֵשֶׂן, וְאָמַר לִי: "לְאַחַר סְעוּדָה דְּשָׁנָה שְׁכּוֹזָת, אֵין דְּבַר יוֹתֵר מִתְּבַקֵּשׁ מֵעִישׁוֹן סִיגְרִיָּה". וְאִף-עַל-פִּי שִׁידַע הוּא שִׁמְעוֹלָם לֹא עִשְׂנָתִי בְּשַׁבָּת, תַּחֲב לִי סִיגְרִיָּה בְּפִי, וְהִצִּית אוֹתָהּ. יִצְרִי הַגְּדוֹל בְּעַר בְּקַרְבֵי מְאֹד, וְלְאַחַר הַסִּיגְרִיָּה הָרֵאוּשׁוֹנָה הַחֲלִטְתִּי לְהַמְשִׁיךְ וּלְעֵשֶׂן. וְכֵן, לְצַעְרֵי הֶרֶב, עִשְׂנָתִי אִתּוֹ כְּמָה סִיגְרִיּוֹת. לְאַחַר מִכֵּן הוּא אָמַר לִי: "כְּבָר עִשְׂנָתִי בְּשַׁבָּת, אֲזִ הִבָּה וְנִסְעֵ לְמַרְכּוּז הָעִיר לְבָלוֹת". עֲלֵינוּ מִיַּד ל'חֲשֵׁמֶלִית' הַיּוֹרְדַת מִן הַהָר אֶל הָעִיר הַהוּמָה. אֲנָשִׁים רַבִּים הִלְכוּ שָׁם בְּרַחוּב, וּלְפָתַע, אֶת מִי רוֹאוֹת עֵינָי? אֶת "מֹשֶׁה הַחֵיט"! הוּא וְלֹא אַחֲרָיו לֹא הֶאֱמַנְתִּי לְמַרְאֵה עֵינָי. כִּיּוֹן שִׁידַעְתִּי שֶׁהוּא נִסְפָּה בְּשׁוֹאָה, הַתְּבוּנָתִי בּוֹ וְחֲשַׁבְתִּי, אוּלַי אֲנִי הוּוֹה? אֲךָ לֹא! זֶה הוּא! אֲנִי מְזַהֶה אוֹתוֹ בּוֹדָאוֹת. וְכֵן, בְּעוֹדֵי עוֹמֵד וּמִשְׁתוֹמֵם, הִגִּיעַ "מֹשֶׁה הַחֵיט" סְמוּךְ אֵלַי מִמֶּשׁ. וּלְפָתַע נִעְלַם כְּלֹא הָיָה. פָּרַצְתִּי בְּבִכִּי, וְאָמַרְתִּי לְחֲבֵרֵי: "אֲנִי חוֹזֵר!" נִכְנַסְתִּי לְחֲדָרִי, וּבִכִּיתִי נוֹרָאוֹת, כְּשֶׁפָּנֵי טְמוּנוֹת בְּפָרִית, עַד שֶׁנִּרְדַּמְתִּי. וּבְחֲלוּמֵי, רוֹאֶה אֲנִי אֶת "מֹשֶׁה הַחֵיט" מְחִיךְ אֵלַי, וְאוֹמֵר: "אָבִיךָ הַחֲזִיר אוֹתִי בְּתִשׁוּבָה! לֹא יְכוּלְתִי לְהַשְׁלִים עִם כֶּךָ שְׁבָנוּ יְחַלֵּל שַׁבָּת, לְכֵן בְּקִשְׁתִּי רִשׁוּת מִבֵּית דִּין שֶׁל מַעֲלָה לְבוֹא וּלְהַצִּילְךָ מִרְדַּת שַׁחַת!". כֵּךָ אָמַר לִי "מֹשֶׁה הַחֵיט" בְּחֲלוּם... וּמֵאֵז הִפְכָתִי לְאָדָם אַחֲרָ! וּמֵאוֹתוֹ יוֹם מִשְׁתַּדֵּל אֲנִי לְדַקְדַּק בְּמִצְוָה קְלָה כְּבַחְמוּרָה, וְאַהֲבַת הַתּוֹרָה וְלוֹמְדֶיהָ בּוֹעֶרֶת הִיא כְּאֵשׁ בְּקַרְבֵי, וּבּוֹדָאֵי שֶׁלֹּא תִכְבֶּה לְעוֹלָם עוֹד!

לְשַׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

שַׁבַּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!

פְּרִשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיְחִי (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:04**

עֲרֵשׁ"ק י' טַבַּת תַּשַּׁע"ד (13.12.2013)

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:16

הַפְּטָרָה: "וַיִּקְרְבוּ יְמֵי דָוִד"

(הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּשְׁבַּע יוֹסֵף אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פֶּקֶד פֶּקֶד אֱלֹהִים אֲתֶכֶם, וְהֵעֵלְתֶם אֶת עַצְמֹתַי מִזֶּה"

עַל דְּבַרֵי יוֹסֵף לְאַחֵיו לְפָנָיו מוֹתוֹ, "פֶּקֶד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֲתֶכֶם, וְהֵעֵלְתֶם אֶת עַצְמֹתַי מִזֶּה", פֶּרֶשׁ "בְּעַל הַטּוֹרִים": "פֶּקֶד" הוּא מִלְשׁוֹן חֶסְרוֹן, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (במדבר לא, מט): "וְלֹא נִפְקַד מִמֶּנּוּ אִישׁ". וְהִנֵּה, "פֶּקֶדוֹד" (בְּכַתִּיב מְלֵא) הוּא בְּגַמְטְרִיָּה "קֶז" (190). וּבְכַף רְמֹז יוֹסֵף לְאַחֵיו, שֶׁהִקְבִּיחַ יְחִסִּיר לְיִשְׂרָאֵל "קֶז" (190) שְׁנַיִם מִתּוֹךְ ת' (400) הַשְּׁנַיִם שֶׁנִּגְזְרוּ עֲלֵיהֶם בְּבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים. וְלִכֵּן כָּל גְּלוֹת מִצְרַיִם תִּהְיֶה רַק רד"ו (210) שְׁנַיִם, וְלֹא ת' (400) שְׁנַיִם, כְּפִי שֶׁנִּגְזַר עַל יִשְׂרָאֵל (400-190=210).

וּכְפִי דְבָרָיו שֶׁל "בְּעַל הַטּוֹרִים": "פֶּקֶדוֹד", לְשׁוֹן חֶסְרוֹן, כְּמוֹ וְלֹא נִפְקַד מִמֶּנּוּ אִישׁ. (וּכְפֶן) רְמֹז (לָהֶם יוֹסֵף), שְׁמַנְיָן פֶּקֶדוֹד (190) חֶסֶר מִ-ת' (400) שְׁנָה, וַיִּשְׁאַר (לָהֶם לְהֵיוֹת בְּגְלוֹת מִצְרַיִם רַק) רד"ו (210) שְׁנַיִם).

אִם כֵּן, וַיִּוֹסֵף רָצָה לְרְמוֹז לָהֶם שְׁגְלוֹת מִצְרַיִם תִּהְיֶה רַק רד"ו (210) שְׁנַיִם, אִיךָ מִתְקַשֵּׁר מָה שֶׁאָמַר לָהֶם יוֹסֵף (בְּהַמְשָׁךְ הַפְּסוּק) – "וְהֵעֵלְתֶם אֶת עַצְמֹתַי מִזֶּה"? וְכִי רַק בְּגִלְל שֶׁהִקְבִּיחַ יוֹתֵר לָהֶם עַל "קֶז" (190) שְׁנַיִם, הֵם יַעֲלוּ אֶת עַצְמוֹתָיו מֵאַרְצָן מִצְרַיִם? וְאִם יַצְטָרְכוּ יִשְׂרָאֵל לְהֵיוֹת בְּמִצְרַיִם ת' (400) שְׁנַיִם, לֹא יַצְטָרְכוּ לְהֵעֵלוֹת אֶת עַצְמוֹתָיו מִשָּׁם?

אוֹמֵר עַל-כֵּן הִרְהִי"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן: נִרְאֶה לְיֹשֵׁב עֵינַיִן זֶה עַל-פִּי מָה שֶׁהִקְשׁוּ הַמְּפָרְשִׁים: אִם הִקְבִּיחַ גִּזְרָה עַל יִשְׂרָאֵל לְהֵיוֹת בְּגְלוֹת בְּמִצְרַיִם ת' (400) שְׁנַיִם, אִיךָ יַצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִהַגְּלוֹת כְּבָר לְאַחַר רד"ו (210) שְׁנַיִם בְּלִבְדָּ? נִקְדִּים לְהִבִּיא מָה שֶׁשְּׁנַיִנוּ בְּגִמְטְרִיָּה (שְׁבַת יד'): "אָמַר רַב חֲמָא בַר גּוֹרִיָּא, אָמַר רַב: לְעוֹלָם אֵל יִשְׁנֶה אָדָם בְּנוֹ בֵּין הַבְּנִיִּים, שֶׁבְּשִׁבִיל מִשְׁקַל שְׁנֵי סְלָעִים מִיֵּלֶת (=מִחִיר כְּתוּנַת הַפְּסִים), שֶׁנִּתֵּן יַעֲקֹב לְיוֹסֵף יוֹתֵר מִשְׁאַר בְּנָיו, נִתְקַנְאוּ בּוֹ אַחֲיוֹ, וְנִתְגַּלְגַּל הַדָּבָר, וַיִּרְדּוּ אֲבוֹתֵינוּ לְמִצְרַיִם". וְהִקְשׁוּ שֵׁם "הַתּוֹסְפוֹת" עַל הַגְּמָרָא: הֲרִי עֵינַיִן זֶה, שֶׁ"יִרְדּוּ אֲבוֹתֵינוּ לְמִצְרַיִם", נִגְזַר עוֹד קוֹדֵם, בְּבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב: "וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם יִדְעָ תִּדְעָ כִּי גֵר יִהְיֶה זֶרְעֶךָ בְּאַרְצָן לֹא לָהֶם וְעַבְדוּם וְעָנּוּ אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה". וּבְרֹר שָׂאִין זֶה קָשׁוֹר לְכַף שֶׁהַשְּׁבִטִים נִתְקַנְאוּ בְּיוֹסֵף בְּגִלְל כְּתוּנַת הַפְּסִים.

כְּדִי לְבַאֵר עֵינַיִן זֶה, נִקְדִּים לְהִבִּיא מָה שֶׁאָמַר בְּעַל "דְּגַל מַחְנֶה אֶפְרַיִם", בְּשֵׁם סְבוּ הַבַּעַשׁ"ט, שֶׁצְּרִיכִים אָנוּ לְדַעַת שְׁמִפִּי הַקְּבִיחַ "הַיּוֹצֵאֹת אוֹתֵינוּ לְהַנְהִיגַת הָעוֹלָם, וְכִשְׁאוֹתֵינוּ אֵלֶּה יוֹרְדוֹת לְמָטָה, אֵלֵינוּ, הֵן מִצְטָרְפוֹת לְפִי מִדְּרַגַּת הַמְּקַבְּלִים. וּמֵאַחַר שֶׁמֵּאֲתוּ יִתְבָּרַךְ לֹא תִצְאָנָה הַרְעוֹת, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (אִיכָה ג' / לח): "מִפִּי עֲלִיּוֹן לֹא תִצָּא הַרְעוֹת...". – כָּל הַהִשְׁפָּעוֹת שֶׁמִּשְׁפִּיעַ ה' יִתְבָּרַךְ מִשְׁמַיִם הֵן חֶסֶד וְרַחֲמִים – אֵלֶּה שֶׁבִירִידָתָן לְמָטָה, הֵן מִתְהַפְּכוֹת לְפִי מִדְּרַגַּת הַמְּקַבְּלִים.

וְלִכֵּן אִם הַמְּקַבְּלִים הֵם עוֹבְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ, אִזְ הַצְּרוּפִים נִשְׁאַרִים כְּפִי שֶׁהָיוּ לְמַעְלָה, חֶסֶד וְרַחֲמִים. אֲבָל אִם תְּלִילָה אִין הַמְּקַבְּלִים רֵאוּיִים לְקַבֵּל אֶת הַשְּׁפָע הַיּוֹרֵד, מִחֲמַת רֹעַ מַעֲשֵׂיהֶם, כִּי אִזְ מִקְבְּלוֹת הָאוֹתֵינוּ צְרוּף אַחַר, וְהַחֶסֶד הוֹפֵךְ לְדִין, הַעֲנֵג נִהְפֵךְ ח"ו לְנִגַע (אוֹתֵן הָאוֹתֵינוּ), הַשְּׁפָע נִהְפֵךְ לְפָשַׁע, וְרָצָה נִהְפֵךְ לְצָרָה וְכו'.

אֲבָל כְּשֶׁאָדָם חוֹזֵר בְּתַשׁוּבָה וּמִתְפַּלֵּל אֵל ה' יִתְבָּרַךְ, אוֹ הוֹלֵךְ לְתַלְמִיד חָכָם כְּדִי שִׁיתֵן תִּיקוֹן לְנִשְׁמָתוֹ וּיִתְפַּלֵּל עִבּוּרוֹ, הֲרִי הוּא מַחְזִיר אֶת צְרוּפֵי הָאוֹתֵינוּ כְּפִי שֶׁהָיוּ לְמַעְלָה, לְחֶסֶד וְלְרַחֲמִים, וְכַךְ מְבַטֵּל הוּא אֶת הַדִּין מִעֲלָיו. שׁוֹאֵל עַל-כֵּן הַרְמַב"ן, אִיךָ יְכוֹל הָאָדָם לְהִתְפַּלֵּל כְּדִי לְשַׁנּוֹת אֶת גִּזְרַת הַקְּבִיחַ? הֲלֹא אִין שׁוּם שִׁינוּי שֶׁל רְצוֹן לְפָנָיו (=אֲצֵל) ה' יִתְבָּרַךְ, כִּי לֹא בֵּן אָדָם הוּא שִׁישְׁנָה אֶת דַּעְתּוֹ

אוֹמֵר עַל כֵּן הַ"דְּגַל מַחְנֶה אֶפְרַיִם" בְּשֵׁם הַבַּעַשׁ"ט: הֲרִי הַשְּׁפָע הַיּוֹרֵד מֵאֵיתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל-יְדֵי צְרוּפֵי הָאוֹתֵינוּ, הוּא תְּמִיד רַק צְרוּפִים שֶׁל חֶסֶד וְרַחֲמִים, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב "מִפִּי עֲלִיּוֹן לֹא תִצָּא הַרְעוֹת...". וְרַק הָאָדָם, עַל-יְדֵי עֲוֹנוֹתָיו לְמָטָה, גוֹרֵם לְהַפִּיכַת הַצְּרוּף מִחֶסֶד לְדִין (וְעֵנֵג נִהְפֵךְ לְנִגַע וְכו'). וְאִם כֵּן, תְּפִילָתוֹ שֶׁל הָאָדָם הַחוֹזֵר בְּתַשׁוּבָה, לְהַחְזִיר אֶת צְרוּפֵי הָאוֹתֵינוּ לְשׁוֹרְשָׁם כְּפִי שֶׁיַּצְאוּ מִפִּי הַקְּבִיחַ "הַיּוֹצֵאֹת רְצוֹן ה' יִתְבָּרַךְ! אֵלֶּה אֲדַרְבָּא, יֵשׁ בְּזֶה

עבודת קדש – להעמיד את רצון הבורא יתברך כפי שהיה, ולהפוך בחזרה את הנגע לענג, ואת הצרה לרצה, כפי שהיה למעלה.

נמצאנו למדים מכל זה, שתפילה יכולה לשנות ולהפך את צירופי האותיות של גזר הדין לחסד ולרחמים.

והנה, בענין זה של צירופי אותיות, אומר הזוהר הקדוש (חוקת קפ'), שהאות ת' מורכבת מצירוף של האות ד' והאות נ', וכפי דברי הזוהר הקדושים: "ת' הוא ד' ו-נ' מתבר כחדא (=מחובר ביחד)".

ומעתה יש לומר, שאמנם נגזר על ישראל להיות בגלות מצרים ת' שנים. אולם, על-ידי תפילתם וזעקתם לשמים, שינו את צירוף האות ת' ל-ד'נ', על-ידי הפרדה של האותיות המרכיבות את האות ת'.

ולפי זה יש לומר, שכיון שישראל התפללו וזעקו לה' יתברך, כפי שכתוב: "ויאנחו בני ישראל מן העבדה ויזעקו ותעל שועתם אל האלהים מן העבדה", הנה, על-ידי תפילתם ושועתם לפניו יתברך, התהפכה גזירת

ה-ת' (400=), ונעשה מזה ד' (54=).

ענין זה, אומר הרה"ק פינחס פרידמן, רמזו בכתוב בו אומר הקב"ה לאברהם בברית בין הבתרים: "וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי". (בפרוש כאן התכוון ש"הגוי" הם ישראל, כמו שאמר הקב"ה ליעקב: "אני אל שדי פרה

ורבה גוי וקהל גוים יהיה ממך"). ולכן, כאן הקב"ה מגלה לאברהם, שאם ישראל, הנקראים "גוי", יעבדו אותו במצרים, ולא ישנו את שמם, לשונם ולבושם (וכו') – אז "דן אנכי" – דהינו, אהפוך להם את גזירת בין

הבתרים ל-ד' (54=) שנים בלבד.

אם כך יש לנו לשאול: אם הקב"ה קבל את תפילתם של ישראל, והפך להם את הגזירה מ-ת' (400=) שנים ל-ד' (54=) שנים, מדוע התארכה גלות מצרים, וישראל נגאלו לאחר רד' (210=) שנים?

אלא, אומרים חז"ל בספרים הקדושים: מאחר והשבטים פגמו במכירת יוסף למצרים, על-ידי כך נתוספו להם עוד 156 שנים, כמנין השם "יוסף". ועתה, אם נצרף את 156 השנים שנגזרו על ישראל בגלל מכירת יוסף,

ל-ד' (54=) שנים, נקבל בדיוק רד' (210=) שנים, שזה מנין השנים שהיו ישראל בגלות מצרים (54+156=210). (יש לומר עוד, שיוסף הוא מידת היסוד, שהיא המידה הששית. ומאחר ו"יוסף" הוא שש פעמים שם הוי"ה –

נקבל, שבמכירת יוסף פגמו ישראל בשש פעמים שם הוי"ה, שהם גם גמטריה 156 (6 x 26=156).

והנה, על הכתוב (יהושע כד', לב'): "ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם", שנינו בגמרא (סוטה יג'): "אמר רבי חמא בר חנינא, משכם גנבוהו, ולשכם נחזיר אבידתו". כלומר, מאחר והשבטים מכרו את

יוסף בשכם, הנה הם צריכים להחזיר אותו חזרה לשכם, כדין אדם המחזיר את הגניבה שגנב. ומטעם זה השביע יוסף את אחיו שיעלוהו ממצרים, כדי שיהזירו אותו לשכם, כדין גנב המחזיר את גניבתו.

והנה, כידוע השבטים סברו שמכירת יוסף נעשתה כדין, כמו שמבואר (ב"ר פד', יו'): "אמרו (השבטים): נלך ונתפוס דרכו של עולם: כנען שחטא, לא לעבד נתקלל? אף זה (=יוסף), (ולכן) לכו ונמכרנו

לישמעאלים" (=נמכור אותו להיות עבד).

ולכן, כדי להוכיח לשבטים שהם טועים, ומה שמכרו אותו היה שלא כדין, אמר להם יוסף: "פקד יפקד אלהים אתכם, והעלתם את עצמתי מזה". כלומר, רמז להם, שהקב"ה יחסיר "קץ" (190=) שנים, והם לא יהיו במצרים,

אלא רד' (210=) שנים.

וקשה כאן. שהרי, אמרנו שהועילה תפילתם של ישראל להפוך ת' (400=) שנים, ל-ד' (54=) שנים. אם כך, מדוע התארכה גלות מצרים ל-רד' (210=)?

אלא, כפי שבארנו, הקב"ה הוסיף לישראל 156 (=גמטריה "יוסף") שנים, על ד' (54=) השנים, בגלל שפגמו השבטים במכירת יוסף, ונתארכה הגלות בגלל זה ל-רד' (210=) שנים.

וזהו שאמר יוסף לאחיו: "והעלתם את עצמתי מזה" – מזה שאתם מעלים את עצמותי חזרה לשכם, כדין גנב המחזיר את גניבתו, מוכח שטעיתם, ועשיתם שלא כדין כאשר מכרתם אותי למצרים.

ולכן אומר יוסף לאחיו: "פקד יפקד אלהים אתכם" – בגלל שהתארכה הגלות ל-רד' (210=) שנים, לכן "והעלתם את עצמתי מזה" – מזה מוכח שטעיתם כאשר מכרתם אותי, ולא עשיתם כדין, ועל-כן צריכים אתם ל"והעלתם את עצמתי" – אתם תעלו את עצמותי חזרה לשכם, כדין גנב המחזיר את גניבתו. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק

פינחס פרידמן) שבת שלום לכל בית ישראל! לשמור על קדושת הגיליון!

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיְחִי (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:04

עֲרַשׁ"ק י' טַבַּת תַּשַּׁע"ד (13.12.2013)

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:16

הַפְּטָרָה: "וַיִּקְרְבוּ יְמֵי דָוִד"

(הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְעִשִּׂית עִמָּדֵי חֶסֶד וְאַמֶּת אֵל נָא תִקְרְבֵנִי בְּמִצְרַיִם" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינקס פרידמן)

ה"מגלה עמוקות" אומר, בשם ספר "הפליאה", שלעתיד לבוא יוציא אליהו הנביא את האות **ו'** משמו של **עשו**, וישאר **מעשו עש**. וזאת, כפי שרומז הכתוב (ישעיה נ/ ט): "הן כלם כבגד יבלו **עש** יאכלם". אולם, את אותה האות **ו'** שיוציא אליהו מעשו הוא ימסור ליַעֲקֹב אבינו, ושמו יהיה מלא – "**יעקוב**" – כמו שכתוב (ויקרא כו, מב): "וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי **יעקוב**". וצריך להבין ענין זה. שכן, מדוע יוציא אליהו מעשו את האות **ו'**, ויעביר אותה ליַעֲקֹב?

והביאור הוא, כפי שכתוב בספרים הקדושים, שלכל **קליפה** (=כח טומאה) חֵיבַת לְהִיּוֹת חַיּוּת/נִיצוּץ מצד הקדושה, המחיה אותה (כמו שכתוב (נחמיה ט, ו): "וְאַתָּה מְחִיָּה אֶת כָּלָם"). שכן, ללא **ניצוץ** כזה, אין **לקליפה** קיום, והיא תבטל מן העולם. לכן, כאשר מגיע הזמן שעולה ברצונו יתברך לבטל את **הקליפה**, מוציא הקב"ה את ה**ניצוץ** הקדוש שמחיה את **הקליפה**, והיא מתבטלת ביטול גמור כעפרא דארעא (=כעפר הארץ). והנה, על מה שאמרה רחב למרגלים (שהחביאה בביתה), "וְעִשִּׂיתָם גַּם אִתָּם עִם בֵּית אָבִי חֶסֶד וְנִתַּתְּם לִי אוֹת אַמֶּת", שואל הזוהר הקדוש (ויחי רמא): "ומאי אות אמת? דא אות **ו'** (=ומהו אות אמת? זו האות **ו'**). וכן כותב הזוהר שם (מתורגם): "סימן של חיים אינו שורה, אלא באות אמת. ומי היא אות אמת? זו האות **ו'**, משום שבה שורה (=יש) חיים".

(וזהו שכתוב בתיקוני זוהר (תיקון סט, קיט): "וַיִּשֶׁם ה' לְקִיָּן אוֹת לְבַלְתֵּי הַכּוֹת אֹתוֹ כֹּל מִצְאוֹ' – שְׁוֵי עֲלִיָּה אוֹת **ו'** לְשׁוּבָא לִיָּה" (=שם עליו את האות **ו'** להצילו)).

ומעתה מבואר מדוע לעתיד לבוא יוציא אליהו את האות **ו'** מקליפת **עשו**. שכן, האות **ו'** היא ה**ניצוץ** הנותן חיות לקליפת **עשו**. ולכן, כאשר יגיע הזמן שתבטל **קליפת עשו**, במהרה בימינו, יבוא אליהו הנביא ויוציא את האות **ו'** משמו של **עשו**, וישאר ממנו **עש**, הרומז על ביטולו, בבחינת "כבגד יבלו **עש** יאכלם". והנה, מקרא מלא דבר הכתוב (מִכָּה ז, כ): "תַּתֵּן אַמֶּת לְיַעֲקֹב". דהינו, יַעֲקֹב הוא בבחינת אות **ו'**, שהיא אות אמת. (ומטעם זה מוסיפים בתפילת העמידה/בשמונה עשרה את האות **ו'** וְיִקָּא לְיַעֲקֹב: "אֱלֹהֵי אַבְרָהָם, אֱלֹהֵי יִצְחָק, וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב" – כי יַעֲקֹב הוא בבחינת האות **ו'**, שהיא אמת. (האר"י הקדוש "שער הפנות" (דרושי העמידה)). נמצא לפי זה, שהאות **ו'** בשמו של **עשו** היא **ניצוץ** השֵׁיך לַיַעֲקֹב, שֵׁנֶפֶל בְּתוֹךְ **קליפת עשו**. לכן, לעתיד לבוא, יוציא אליהו את האות **ו'** מעשו, ויחזירה לבעלה האמיתי – יַעֲקֹב – אשר מידתו היא אמת. (וזהו שכתוב: "וְאַחֲרֵי כֵן יֵצֵא אָחִיו (יַעֲקֹב), וַיְדוּ אַחֲזוֹת בְּעַקֵּב **עשו**". שכן, זוהי עבודתו של יַעֲקֹב מֵעַת הַלֵּידָה – לְאַחֲזוֹ בְּאוֹת **ו'**, שֵׁנֶפֶל בְּאוֹת **עשו**, כְּדֵי לְהוֹצִיאָהּ מִן הַטּוֹמְאָה, וְלְהַחְזִירָה לְקַדוּשָׁה.

"ובולן לחוף ימים ישכן"

על הכתוב: "ובולן לחוף ימים ישכן...". מעיר רש"י, על-פי המדרש: **ובולן** עוסק בפרקמטיא (=במסחר) וממציא מזון לשבט יששכר, והם (=בני יששכר) עוסקים בתורה. הוא שאמר משה (בברכתו לשבטים לפני מותו): "שמח וּבּוֹלָן בְּצִאתְךָ, וַיִּשְׁשַׁךְ בְּאֶהְלִיךָ" (דברים ל"ג, י"ח) – **ובולן** יוצא בפרקמטיא (=במסחר), וַיִּשְׁשַׁךְ עוֹסֵק בְּתוֹרָה בְּאֶהְלִיו.

כאשר נתבונן היטב, נראה ששותפות זו, שבין יששכר וּבּוֹלָן, היא הכרחית לעצם הקיום של כלל ישראל במשך כל הדורות. שכן, שנינו במסכת אבות (פג, יז): "אם אין קמח – אין תורה, ואם אין תורה – אין קמח". נמצא, שתלמיד חכם, שהוא בבחינת "יששכר", אינו יכול לעסוק בתורה, אם אין לו קמח (=פרנסה) מצד **ובולן** התומך בו, שהרי "אם אין קמח – אין תורה". ואילו העוסק במסחר, שהוא בבחינת "ובולן", אינו יכול לזכות

בְּקִמְחָה (=בְּפִרְנֶסֶה) אִם אֵין לוֹ חֶלֶק וְנִחְלָה בְּתוֹרָה, שְׁהָרִי "אִם אֵין תּוֹרָה - אֵין קִמְחָה". לָכֵן, מִן הַהִכָּרַח (=מִתּוֹךְ נְחִיצוֹת וְצָרֶךְ זֶה לְזֶה) שִׁיעֲשׂוּ שׁוֹתֵפוֹת בֵּינֵיהֶם - **זְבוּלָן** תּוֹמֵךְ **בִּישְׁשֶׁכֶר** וּמִסְפֵּק לוֹ קִמְחָה, שְׁעַל-יָדֵי כֶּךָ יוֹכֵל (**יִשְׁשֶׁכֶר**) לְעֶסֶק בְּתוֹרָה. וְאֵילוֹ **יִשְׁשֶׁכֶר** מִסְפֵּק לוֹ בְּתִמְוָה חֶלֶק מִתּוֹרָתוֹ, כְּדִי שִׁיּוֹכֵל (**זְבוּלָן**) לְהִצְלִיחַ בְּמִסְחָרוֹ, וְכֹךְ יֵשׁ בֵּינֵיהֶם יַחַד גַּם תּוֹרָה וְגַם קִמְחָה.

וַיֵּשׁ לוֹמֵר בְּעֵנִין זֶה רַעֲיוֹן חֲדָשׁ, עַל-פִּי מָה שֶׁשָּׁנִינוּ בְּגִמְרָא, שְׁבָרִיכַת מַיִם, הָעוֹמֶדֶת עַל חוּף הַיָּם, אִם יֵשׁ לָהּ הַשְּׂקָה עִם הַיָּם (=אִם מִי הַבְּרִיכָה מְחוּבְּרִים עִם מֵי הַיָּם), יֵשׁ לְבָרִיכָה הַזֹּאת דִּין שֶׁל יָם, וְהַטּוֹבֵל בָּהּ טָהוֹר, אֲפִילוֹ אִם אֵין בְּבָרִיכָה מ' (=40) סָאָה.

וְהִנֵּה, כִּידוּעַ, חו"ל הַמְשִׁילוֹ אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה לְמַיִם, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (בבא קמא יז): "אֵין מַיִם אֲלָא תּוֹרָה, שְׁנֵאמַר: 'הוּי כָּל צְמָא לְכוּ לְמַיִם'". לְעוֹמֶת זֹאת, הַמְשִׁילוֹ חו"ל אֶת עֵנִינֵי הָעוֹלָם הַזֶּה לְ"מַיִם הַיָּדוֹנִים", כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב בְּתַהֲלִים (קכד, ה): "אֲזִי עֶבֶר עַל נַפְשֵׁנוּ הַמַּיִם הַיָּדוֹנִים". וְלִכְאוּרָה יֵשׁ לָנוּ לְשֹׂאֵל כֶּאֱן: הֲרִי תְּכִלִּית יִרִידַת הַנִּשְׁמָה לְעוֹלָם הַזֶּה הִיא כְּדִי שִׁיתְּעַסֵּק הָאָדָם בְּתוֹרָה וּבַעֲבוּדַת ה', שֶׁהֵם "הַמַּיִם הַטְּהוּרִים". אִם כֶּךָ, אֵיךְ יֵשׁ תִּיקוּן לְמָה שֶׁהוּא עוֹסֵק בְּעֵנִינֵי הָעוֹלָם הַזֶּה (בְּמִשְׁאֵא וּמִתָּן וכו'), שֶׁהֵם "הַמַּיִם הַיָּדוֹנִים"?

וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שֶׁהַתְּשׁוּבָה הִיא, שְׂאֵם הָאָדָם עוֹשֶׂה הַשְּׂקָה, וּמְחַבֵּר אֶת "הַמַּיִם הַיָּדוֹנִים" (=עֵנִינֵי הָעוֹלָם הַזֶּה) עִם "הַמַּיִם הַטְּהוּרִים" (=עֶסֶק הַתּוֹרָה) - הִנֵּה, עַל-יָדֵי כֶּךָ מְקַבְּלִים גַּם "הַמַּיִם הַיָּדוֹנִים" קְדוּשָׁה וְטָהָרָה מִ"הַמַּיִם הַטְּהוּרִים", כְּדִין מְקוּהָ טָהָרָה, וְנַעֲשֶׂה הַכֹּל טָהוֹר.

וְלָכֵן אוֹמְרִים חו"ל בְּגִמְרָא (שבת לא): "בְּשַׁעֲהַ שְׁמַכְנִיסִין אָדָם לְדִין (לְאַחַר הַפְּטִירָה), אוֹמְרִים לוֹ: נִשְׂאֵת וְנִתַּת בְּאִמוּנָה? קִבְּעַת עֵתִים לְתוֹרָה?" - דְּהִינוּ, הָאֵם חֲבַרְתָּ בֵּין מַיִם לְמַיִם? בֵּין "הַמַּיִם הַיָּדוֹנִים" (=מִשְׁאֵא וּמִתָּן) לְבֵין "הַמַּיִם הַטְּהוּרִים" (=תְּלִמוּד תּוֹרָה), שְׂאֵז מִתְּחַבְּרִים הַמַּיִם עִם הַמַּיִם, כְּדִין הַשְּׂקָה שֶׁל מְקוּהָ, וְהַכֹּל נַעֲשֶׂה בְּקְדוּשָׁה וּבְטָהָרָה.

עַל-פִּי הָאָמוֹר, נוֹכַל לְהַבִּין, מִדּוּעַ הַפְּלִיגוֹ חו"ל כֹּל-כֶּךָ בְּגִדְלַת הַהִתְקַשְׁרוֹת וְהַהֲדַבְּקוֹת בְּחַכְמֵי הַתּוֹרָה וּבְצַדִּיקֵי הַדּוֹר, עוֹבְדֵי ה'. וְזֹאת, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ (אבות א, ד): "יְהִי בֵיתְךָ בֵּית וְעַד לְחַכְמִים, וְהוּי מִתְּאַבֵּק בְּעַפְרֵי רַגְלֵיהֶם, וְהוּי שׁוֹתָה בְּצִמָּא אֶת דְּבָרֵיהֶם". וְהַעֲנִין הוּא, כִּי עֵינֶיךָ עֹסֵק הַתּוֹרָה הוּא כְּאֲשֶׁר הָאָדָם עוֹסֵק בְּתוֹרָה לְשִׁמְחָה, בְּלִתִּי לָהּ לְבָדוֹ, בְּלִי שׁוּם פְּנִיּוֹת. וְאוּלָם, לְצַעֲרָנוּ, לֹא כָּל אָדָם זוֹכֵה לְהַגִּיעַ לְמַדְרָגָה זוֹ שֶׁל הַצַּדִּיקִים, הָעוֹבְדִים אֶת ה' לְבָדוֹ. שְׁהָרִי, בְּנֵי עֲלִיָּה מוֹעֲטִים הֵם.

לָכֵן, הָעֲצָה הַיְעוּצָה הִיא לְהַדְּבִק בְּחַכְמֵי הַתּוֹרָה וּבְצַדִּיקֵי הַדּוֹר, הָעוֹסְקִים בְּשְׁלִימוֹת בְּתוֹרָה וּבַעֲבוּדַת ה'. וְעַל-יָדֵי כֶּךָ, עַל-יָדֵי הַדְּבָקוֹת בְּחַכְמֵי יִשְׂרָאֵל, עוֹשֶׂה הָאָדָם הַפְּשוּט דִּין הַשְּׂקָה, וּמְחַבֵּר אֶת הַ"מַּיִם" שְׁלוֹ (=עֶסֶק תּוֹרָתוֹ) עִם הַ"מַּיִם" שֶׁל הַצַּדִּיקִים, וְעַל-יָדֵי כֶּךָ מְקַבְּלֵם גַּם עֶסֶק תּוֹרָתוֹ תִּיקוּן וּשְׁלִימוֹת.

עֵנִין זֶה, שְׁצָרִיךְ הָאָדָם לְעֲשׂוֹת דִּין הַשְּׂקָה וְלְהִתְקַשֵּׁר עִם צַדִּיקֵי הַדּוֹר, לוֹמְדִים אָנוּ מִכְּשִׁלוֹן יִשְׂרָאֵל בְּחַטָּא הָעֶגְלָה. הִנֵּה, לְפָנַי שְׁעֵלָה מִשֶּׁה לְהָרִי סִינַי, כְּדִי לְקַבֵּל אֶת הַלּוּחוֹת, הָיוּ יִשְׂרָאֵל מְקוֹשְׁרִים לְמוֹשֶׁה רַבֵּנוּ, וְזָכוּ לְהִגָּנָה מִפְּנֵי הַיָּצֵר הָרָע. אוּלָם, לְאַחַר שְׁעֵלָה מִשֶּׁה לְמָרוֹם, הַתְּנַתֵּק הַקִּשְׁרֵי שֶׁל יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ (=עִם מִשֶּׁה), וּמִמִּילָא נִפְלוּ יִשְׂרָאֵל בְּרִשְׁתֵּי הַיָּצֵר, וְנִכְשְׁלוּ עִם הָעֶרֶב רַב, לְעֲשׂוֹת **עֶגְלַת מִסְכָּה**. וְלָכֵן, כְּאֲשֶׁר יָרַד מִשֶּׁה מִהָרִי סִינַי, מִיָּד לָקַח אֶת הָעֶגְלָה וְשָׂרַף אוֹתוֹ, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב: "וַיִּקַּח אֶת הָעֶגְלָה אֲשֶׁר עָשׂוּ וַיִּשְׂרַף בָּאֵשׁ...". אוּלָם, בְּהַמְשָׁךְ גַּם כְּתוֹב: "וַיִּזְרַע עַל פְּנֵי הַמַּיִם וַיִּשַׁק אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". "וַיִּשַׁק" - שְׁלִמַד אֶת יִשְׂרָאֵל דִּין הַשְּׂקָה. דְּהִינוּ, שְׁצָרִיךְ לְהִיּוֹת מְקוֹשֵׁר עִם מְנַהִיג הַדּוֹר, בְּקִשְׁרֵי בַל יִנְתַּק לְעוֹלָם. (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְהַר"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) אִם אֵין אֲנִי לִי - מִי לִי?

מַעֲשֶׂה בְּחִסְדֵי אַחַד, שְׁבָא אֶל הַצַּדִּיק רַבִּי מֵאִיר יִחִיאֵל מְאוֹסְטְרוֹבִיץ, וְהַתְּלוּן בְּאִזְנוֹ עַל-כֶּךָ שְׁבָאֵחַד הַיָּמִים הַזְּכִיר לְפָנָיו חוֹלָה אָנוּשׁ מְבַנֵּי מִשְׁפַּחְתּוֹ, וּבְכָל זֹאת לֹא הוֹטֵב כָּלֵל לְחוֹלָה, הַזְּקוּק לְרַחֲמִים. הִשִּׁיב לוֹ הַצַּדִּיק מְאוֹסְטְרוֹבִיץ: מָה אֲנִי אֲשֵׁם בְּכֶךָ, שֶׁהַקֶּב"ה לֹא הַחִישׁ עַד הַיּוֹם רְפוּאָה לְאוֹתוֹ חוֹלָה?

קָרָא הַחִסִּיד בְּעִגְמוּמִיּוֹת (=בְּצַעַר) בְּאִזְנֵי רַבּוֹ: הֲרִי חו"ל אֲמָרוּ בְּמִסְכַּת בְּבֵא בְּתָרָא (קטז, ע"א): "כָּל שֵׁשׁ לוֹ חוֹלָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, יִלְךְ אֲצֵל חֶכֶם וַיִּבְקֶשׁ עָלָיו רַחֲמִים". וְזֶה מָה שְׁעֲשִׂיתִי - אֲמַר הַחִסִּיד לְרַבּוֹ - בְּאִתִּי אֵל כְּבוֹדוֹ כְּדִי שֶׁתְּעוֹרֵר עַל הַחוֹלָה רַחֲמֵי שָׁמַיִם! הַנִּיעַ הָאֲדַמּו"ר מְאוֹסְטְרוֹבִיץ אֶת רֵאשׁוֹ בְּעַצֵּב, וְאָמַר: תֵּן דַּעַתְךָ עַל שְׁלֵא נֵאמַר "יִלְךְ אֲצֵל חֶכֶם וַיִּבְקֶשׁ עָלָיו רַחֲמִים", אֲלָא נֵאמַר: "יִלְךְ אֲצֵל חֶכֶם וַיִּבְקֶשׁ עָלָיו רַחֲמִים" - דְּהִינוּ שְׁנִדְרֵשׁ כֶּאֱן מִהַחוֹלָה לְעֲשׂוֹת שְׁנֵי דְבָרִים: רֵאשִׁית "יִלְךְ אֲצֵל חֶכֶם" - יִפְנֶה לְצַדִּיק וְחִסִּיד, שְׁזָכוּתוֹ רַבָּה לְקַרְוֵעַ כָּל גְּזִירָה קָשָׁה. וְשֵׁנִית, "וַיִּבְקֶשׁ עָלָיו רַחֲמִים" - הַחוֹלָה עֲצָמוֹ צָרִיךְ לְהַתְּפַלֵּל וּלְבַקֵּשׁ רַחֲמֵי שָׁמַיִם, וְלֹא יִסְמוֹךְ רַק עַל פְּנִיתוֹ לְרַבִּי...

שַׁבַּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

פרשת השבוע: ויחי (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) **כניסת השבת: 16:04**

ערש"ק י' טבת תשע"ד (13.12.2013)

יציאת השבת: 17:16

הפטרה: "ויקרבו ימי דוד"

(הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

בשכמל"ו – ראשי תיבות: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינקס פרידמן)

על הכתוב, 'ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים', שנינו בגמרא (פסחים נו', עא): "אמר רבי שמעון בן לקיש: 'ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם...' – בקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין, ונסתלקה ממנו השכינה. אמר (יעקב): שמא חס ושלום יש במטתי (=בזרעי, בבני) פסול? כאשר הם שיצא ממנו ישמעאל, ואבי(=יצחק) שיצא ממנו עשו? אמרו לו בניו: 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד', (פלומר) כשם שאין בלבך, אלא (אל) אחד, כך אין בלבנו אלא (אל) אחד. באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר: 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד' (ראשי תיבות: בשכמל"ו).

וצריכים אנו להבין ענין זה. שכן, מדוע ענה יעקב אבינו ואמר לבניו, "ברוך שם כבוד מלכותו, לעולם ועד"? נקדים מה שכתוב בזהר הקדוש ("כי תצא רפב"), שיש אותיות אלו, בשכמל"ו, הן בבחינת כנפים. ובאר ה"עבודת ישראל", בשם המגיד הקדוש מקאזניץ זיע"א (ליקוטים, דף רעח), ואמר, שפונת הזהר היא שראשי התיבות בשכמל"ו, או בחילוף בשלומ"ך, הם בבחינת כנפים לשם ה' יתברך, והם פורחים להגיד את גדולתו של מלך מלכי המלכים, ולהעיד על שלימותו, כי הוא שלם במלכותו, וזהו בשלומ"ך.

ומוסיף ה"עבודת ישראל", בזמן שבית המקדש היה קים והמלכות היתה שלימה, היו באמת שש כנפים (כמנין בשלומ"ך) לשמו יתברך. אולם, לאחר חרבן בית המקדש, כאשר נחרב בית תפארתנו וגלה מציון הדרה, נעלמה כבוד מלכותו יתברך. ולכן, כאשר ראה יחזקאל הנביא את האופנים וחיות הקדש, ראה שיש להם רק ארבע כנפים (כמו שכתוב (יחזקאל א', ו): "וארבע כנפים לאחת להם..."). שכן, נחסרו שתי כנפים שהם כנגד "כבוד מלכותו" – שהרי, כבוד מלכותו, נסתר בעת החרבן לעת עתה.

בענין זה אומר הרה"ק פינקס פרידמן: הנה, מובא בספר "הגותן אמרי שפר" (להרה"ק רבי ישעיה נפתלי הרץ מנינאב זצ"ל, נכדו של ה"בני יששכר"), שאם מברכים ברכה לבטלה, חלילה, צריך לומר מיד: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", כפי שנפסק בשלחן ערוך (או"ח סימן רו', סעיף ו). וצריכים אנו להבין ענין זה. שכן, איך מועיל לומר "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" כאשר מברכים ברכה לבטלה?

ויפרש שם הרה"ק רבי ישעיה נפתלי הרץ בדברי קודשו, ואמר: "למה תקנו למי שהזכיר השם לבטלה לומר בשכמל"ו (=ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד)? (אלא)... על שלא כון (האדם) בברכתו, לא פרחא(=עלתה) (הברכה) לעילא(=למעלה). לכן אומרים זאת(=בשכמל"ו), כי הם נקראים גדנפין(=כנפים), ונעשה בזה גדנפין(=כנפים לברכה) לפרוח לעילא".

נמצאו למדים מדבריו הקדושים של הרה"ק רבי ישעיה נפתלי הרץ, שאם חלילה ברוך האדם ברכה לבטלה, צריך הוא לומר מיד: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד", כיון שעל-ידי כך תעלה הברכה למעלה. שכן, כפי שלמדנו, שראשי התיבות בשכמל"ו (של "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד") הם בבחינת שש כנפים לשם ה' יתברך, והם מעלים את שמו יתברך לעילא(=למעלה).

על-פי האמור יפתח לנו פתח להבין, מה שבחר יעקב אבינו לומר לשבטים טרם פטירתו: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד". שהנה, מצינו שהשבטים הקדושים התודו על מכירת יוסף, כאשר אמרו (בראשית מב, כא): "ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו על אחינו (יוסף), אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו על כן באה אלינו הצרה הזאת". וכתב על-כך השל"ה הקדוש (מקץ, "תוכחת מוסר"), שהשבטים הזכירו בפסוק זה שש פעמים את האות א, זה אחר זה: "איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו" – כדי לרמוז שיצר הרע שולט בנו ששת אלפים שנה, כמנין השנים שהעולם הזה קים.

ענין זה מבאר גם ה"מגלה עמוקות" (ויגש), על-פי מה שכתוב במדרש (ילקוט שמעוני משלי, סימן תתקכ"ט): "אמר רב

יהודה: לא נמסרו הרוגים למלכות, אלא על (חטא) מכירתו של יוסף. אמר רבי אבין: הרי אומר עשרה (הרוגי מלכות), עשרה כל דור ודור, (ו) עדין אותו חטא תלוי".

נמצאנו למדים ממדרש זה דבר איום ונורא! גזירת עשרת הרוגי מלכות על מכירת יוסף היא בכל דור ודור, עד ביאת גואל צדק. ועל-כך, אומר ה"מגלה עמוקות", רמזו השבטים, באומרם, "איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו", ראשי תיבות ששה אלפיי"ן (=שש אותיות א') – לומר, שחטא מכירת יוסף רודף אחרינו, כל ששת אלפי השנים שהעולם קיים.

וראוי להוסיף, מה שנינו בגמרא (יומא ט'): "מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמצות ובגמילות חסדים, מפני מה חרב? מפני שהיתה בו שנאת חנם. ללמדך ששקולה שנאת חנם כנגד שלש עבירות: עבודה זרה, גלוי עריות, ושפיכות דמים". ומזה צריכים אנו להבין, שמאחר ונחרב בית תפארתנו בעון שנאת חנם, לא נזכה לגאולה העתידה – אלא רק על-ידי שנעקור מקרבנו מידה זו של שנאת חנם.

והנה, ראשי התיבות בשכמל"ו הם גם אותיות שלום בך, כדי לומר לנו, שהשלום והאחדות בין בני ישראל הם התיקון לשנאת החינם/מכירת יוסף הצדיק, והם שביאו את הגאולה העתידה. וזאת, כמו שאומר דוד המלך: "למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך, למען בית ה' אלהינו אבקשה טוב לך". דהיינו, צריכים אנו להגיע למצב של "אחי ורעי" – שכלנו אחים ורעים – ויש "שלום בך" – וכלם חיים בשלום. שכן, כל זה הוא "למען בית ה' אלהינו" – הוא מקרב את הגאולה ואת בנין "בית ה' אלהינו", כמו שאמרו חז"ל, שפיון שבית המקדש נחרב בעון שנאת חנם, הוא יבנה רק על-ידי אהבת חנם – במהרה בימינו, אמן. (המאמר בהרחבה באתר "בני ציון") יששכר חמר גרם רביץ בין המשפטים וירא מנחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבל"

בספר "כאריה שאג" מובא על פסוק זה רמז נחמד: הנה, כידוע, כאשר שני אנשים רבים, ואחד מחרף את השני, אם השני עונה לו, ומשיב לו כגמולו – הרי המריבה גודלת, ויתכן שאחר-כך הראשון ישיב לו יותר ויותר ממה שהוא השיב לו, ותגדל המריבה, ולא תהיה לשניהם מנוחה אף פעם. מה שאין כן אם אדם אינו משיב לחברו, כאשר זה מחרפו, אז תשקט המריבה, ותהיה לו מנוחה. ועל-כך אמרו חז"ל (חולין פט'): "אין העולם מתקיים – אלא בשביל מי שבולם את עצמו בשעת מריבה, שנאמר: 'תלה ארץ על בלימה'".

לפי זה יש לומר גם כאן, שהכתוב "רביץ בין המשפטים" רומז על אדם הנמצא בשעת מריבה, וחברו מחרפו ומגדפו. אמנם יש לו לשון, הנמצאת בין השפטים, שעמה יכול הוא להשיב לחברו כאשר זה מחרפו – אך הוא "רביץ בין המשפטים". דהיינו, הלשון רובצת בין השפטים, והוא אינו פותח את פיו לענות לחברו. על-כך "וירא מנחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה" – האדם רואה שלווה, מנוחה ונעימות בארץ. והכל בזכות מי שבולם את פיו בשעת מריבה. ועל-כך "ויט שכמו לסבל" – על דבר זה הוא מוכן לסבול ולא לחרף ולהשיב לחברו, שהרי הוא זוכה למנוחה ולקיים את הארץ... "ויצל יוסף לקבר את אביו..." (נ' ז')

חז"ל מספרים (על פי סוטה יג' א'), שבעת שהגיעו השבטים עם ארונו של יעקב למערת המכפלה, שמע על-כך עשו הרשע, ומיד נטל עמו מהר שעיר לגיונים(=חילים) הרבה, ובא לחברון כדי לעכב את הקבורה של יעקב. אמר עשו לשבטים: קרית ארבע היא של ארבע זוגות: אדם וחוה, אברהם ושרה, יצחק ורבקה, ויעקב קבר את לאה בחלקו. לכן, המקום היחיד שישאר הוא שלי. אמרו לו: והלא מכרת את חלקך ליעקב. אמר מכרת את חלקך ליעקב. אמר להם עשו: רק את חלק הבכורה מכרתי. כלום(=האם) מכרתי גם את החלק הפשוט(=מקום הקבורה)? אמרו לו: גם את זה מכרת. אמר להם: הראו לי שטר מכירה. אמרו לו: השטר בארץ מצרים, ומי ילך עתה להביאו? לבסוף, החליטו לשלוח את נפתלי שהוא קל רגלים לרוץ כאילה, שנאמר: "נפתלי אילה שלחה הנתן אמרי שפר". היה שם חשים, בנו של דן, שכבדו אנניו, ולא שמע כראוי. אמר לאחיו: מה הדבר הזה שמתוכחים עליו? אמרו לו: זה(=עשו) מעכב את הקבורה עד שיחזור נפתלי ממצרים. אמר להם חשים בן דן: עד שיבוא השטר ממצרים יהא אבא מוטל בבזיון...? נטל שבט בידו, והכה את עשו בראשו... אותה שעה פתח יעקב את עינו ושחק. והיה ראשו של עשו מתגלגל והולך, עד שנכנס לתוך מערת המכפלה, ונח בחיקו של יצחק. אותה שעה נתקמה נבואתה של רבקה, שאמרה: "למה אשפל גם שניכם יום אחד?" – שניהם, יעקב ועשו, נקברו ביום אחד(=באותו היום)...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

פְּרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיְחִי (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:04**

עֲרֵשׁ"ק י' טַבַּת תַּשַּׁע"ד (13.12.2013)

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:16

הַפְּטָרָה: "וַיִּקְרְבוּ יְמֵי דָוִד"

(הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"בֵּן פְּרַת יוֹסֵף בֶּן פְּרַת עָלֵי עֵינַי"

מֵהַבְּרָכָה שֶׁבֶרַךְ יַעֲקֹב אֲבִינוּ אֶת יוֹסֵף הַצַּדִּיק, "בֵּן פְּרַת יוֹסֵף בֶּן פְּרַת עָלֵי עֵינַי", לְמַדּוּ חו"ל, שְׂאִין עֵין הָרַע שׁוֹלְטַת בְּזַרְעוֹ שֶׁל יוֹסֵף, כְּמִבּוֹאֵר בַּגְּמָרָא (בְּרִכּוֹת כ'): רַבִּי יוֹחָנָן (שְׁהִיָּה יָפָה-תָּאֵר), הִיָּה יוֹשֵׁב בְּשַׁעְרֵי הַטְּבִילָה, כְּדֵי שֶׁבָּנוֹת יִשְׂרָאֵל יִסְתַּכְּלוּ עָלָיו, וַיִּבְיֵאוּ יְלָדִים יְפִים כְּמוֹהוּ. שְׂאֵלוֹ אוֹתוֹ חֲבֵרָיו: הָאֵם אֵינְךָ מִפְּחַד מְעֵין הָרַע? וְהַשִּׁיב לָהֶם: "אֲנֵא, מִזְרַעָא דִּיֹּסֵף קָא אֲתִינָא, דְּלֵא שְׁלֵטָא בֵּיהּ עֵינָא בִּישָׂא (=אֲנִי מִזְרַעוֹ שֶׁל יוֹסֵף, שְׁלֵא שׁוֹלְטַת בּוֹ עֵין הָרַע), דְּכַתִּיב (=כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב): 'בֵּן פְּרַת יוֹסֵף בֶּן פְּרַת עָלֵי עֵינַי'."

וַצְרִיכִים אָנוּ לְדַעַת, שֶׁהַנּוֹק שֶׁל עֵין הָרַע הוּא גְדוֹל מְאֹד, כִּפִּי שֶׁשְׂנִינּוּ בַּגְּמָרָא (בְּבֵא מִצִּיעָא קו'): "וְהִסִּיר ה' מִמֶּךָ כָּל חַלְי, אָמַר רַב: זו עֵינַי". וּפְרַשׁ רַש"י: "דְּבַר שְׁכַל הַחֹלְאִים תְּלוּיִים בּוֹ... זוֹ עֵין הָרַע". הֲרִי לָנוּ דְּבָרִים בְּרוּרִים: כָּל הַחֹלְאִים הָרַעִים שִׁישׁ בְּעוֹלָם בְּאִים מְעֵין הָרַע.

כְּדֵי לְחַזֵּק עֵינַי זֶה מִסְפַּרְתַּת הַגְּמָרָא (שָׁם), שָׂרַב עָלָה לְבֵית הַקְּבֻרוֹת, וּבִדְק וּמְצָא, "(ש)תְּשַׁעִים וְתִשְׁעָה (אָחוּז מִהַקְּבוּרִים שָׁם, מֵתוֹ) בְּעֵין רַעָה, וְרַק) אֶחָד (מֵת) בְּדַרְךְ אַרְצָן (=מֵיתָה טְבַעִית)". וְאֵם כֶּךָ, וְעֵין הָרַע הִיא שְׁפוּגַעַת בְּתִשְׁעִים וְתִשְׁעָה אָחוּזִים מִכָּל הָאֲנָשִׁים, מָה יַעֲשׂוּ אֵלּוֹ שְׂאִינָם מִזְרַעוֹ שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק?

לְשִׁמְחַתְנוּ, גְּלוּ לָנוּ חו"ל הַקְּדוּשִׁים חִידוּשׁ נִפְלָא, וְהוּא: לֹא רַק מִי שֶׁהוּא מִזְרַעוֹ שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק, אֵין עֵין הָרַע שׁוֹלְטַת עָלָיו. אֲלֵא, כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל מְסוּגֵל לְהִינְצֵל מְעֵין הָרַע. וְזֹאת, עַל-יְדֵי שִׂיאֲמַר: "אֲנִי מִזְרַעוֹ שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק", כְּמִבּוֹאֵר בַּגְּמָרָא (בְּרִכּוֹת נה, מֵתוּרָגָם): "מִי שֶׁנִּכְנַס לְעִיר, וּמִפְּחַד מְעֵין הָרַע, יֵאָחוּז אֲגוּדֵל יָד יְמִין בִּיד שְׂמָאל, וְאֲגוּדֵל יָד שְׂמָאל בִּיד יְמִין, וַיֹּאמֶר כֶּךָ: אֲנִי פְלוֹנִי בֶּן פְלוֹנִי מִזְרַעוֹ שֶׁל יוֹסֵף, שְׁלֵא שׁוֹלְטַת בּוֹ עֵין הָרַע, שְׂנֵאֲמַר: 'בֵּן פְּרַת יוֹסֵף בֶּן פְּרַת עָלֵי עֵינַי'. אֵל תִּקְרִי עָלֵי עֵינַי, אֲלֵא עוֹלֵי עֵינַי'."

וַיֵּשׁ לָנוּ לְתַמּוּהָ עַל דְּבַרֵי הַגְּמָרָא. שְׂכַן, יֵשׁ הַרְבֵּה בְּתוֹךְ כָּלֵל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם אֵינָם מִזְרַעוֹ שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק. אִם כֵּן, אֵיךְ יִגִּידוּ, "אֲנֵא, מִזְרַעָא דִּיֹּסֵף קָא אֲתִינָא, דְּלֵא שְׁלֵטָא בֵּיהּ עֵינָא בִּישָׂא" (=אֲנִי מִזְרַעוֹ שֶׁל יוֹסֵף, שְׁלֵא שׁוֹלְטַת בּוֹ עֵין הָרַע), שׁוּנָה דְּבַר שְׁקָר? כִּפִּי שָׁגַם הַחִיד"א הַקְּדוּשׁ שׁוֹאֵל בְּסַפְרוֹ "דְּבַשׁ לְפִי" (מְעַרְכַת ע', סִימָן יט'): "וְלִכְאוּרָה יֵשׁ לְחַקוֹר, (שֶׁהֲרִי כְּתוּב) 'דְּבַר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לִגְגַד עֵינַי' (תְּהִילִים קא ז), וְכַתִּיב 'מִדְּבַר שְׁקָר תִּרְחַק'. וַאֲיֵךְ יִלְמְדוּ לְשְׁקַר (לֹמַר 'אֲנִי מִזְרַעוֹ שֶׁל יוֹסֵף)? וְתוֹ (=וְעוֹד), אֵיךְ יוֹעִיל (לְאָדָם) לְשְׁקָר?".

אֲלֵא, מֵתַרְץ שֵׁם הַחִיד"א, שֶׁהִיּוֹת וַיֹּסֵף הַצַּדִּיק כָּלְכָל אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, זָכָה וְנִקְרָאוּ כָּל יִשְׂרָאֵל עַל שְׁמוֹ, כִּפִּי שְׂנִקְרָאִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל שֵׁם יַעֲקֹב אֲבִינוּ (תְּהִילִים עז טז): "גְּאֻלַּת בְּזֻרְעַ עֲמֹד, בְּנֵי יַעֲקֹב וַיֹּסֵף סִלָּה". עַל-כֵּן נִמְצָא, שֶׁבְּאֲמַת נַחֲשָׁבִים כָּל יִשְׂרָאֵל לְזֹרַע יוֹסֵף, וַאֲיֵן זֶה דְּבַר שְׁקָר כִּאֲשֶׁר הֵם אוֹמְרִים "אֲנִי מִזְרַעוֹ שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק". (רְאוּי לְהוֹסִיף, שָׁגַם הַמַּהֲרֵשׁ"א שׁוֹאֵל אֶת אוֹתָהּ הַשְּׂאֵלָה, אֵיךְ יֹאמֶר כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל "אֲנֵא, מִזְרַעָא דִּיֹּסֵף קָא אֲתִינָא" (=אֲנִי מִזְרַעוֹ שֶׁל יוֹסֵף)? אֲלֵא, מֵתַרְץ הַמַּהֲרֵשׁ"א: "וַיֵּשׁ לֹמַר... דְּכָל יִשְׂרָאֵל נִקְרָאוּ עַל שֵׁם יוֹסֵף, דְּכַתִּיב (תְּהִילִים פ, ב'): 'נִהַג כְּצֵאֵן יוֹסֵף'..."

אוֹלָם, יֵשׁ לָנוּ עוֹד לְהַבִּין. שְׂכַן, אִם אֵין עֵין הָרַע שׁוֹלְטַת בְּיִשְׂרָאֵל, מִשׁוּם שֶׁהֵם נַחֲשָׁבִים לְזֹרַעוֹ שֶׁל יוֹסֵף, מָה יִתֵּן וּמָה יוֹסִיף לֹמַר: "אֲנֵא, מִזְרַעָא דִּיֹּסֵף קָא אֲתִינָא" (=אֲנִי מִזְרַעוֹ שֶׁל יוֹסֵף)? וְעוֹד הֲרִי לְמַדְנּוּ שָׂרַב בְּדַק וּמְצָא בְּבֵית הַקְּבֻרוֹת, שֶׁתְּשַׁעִים וְתִשְׁעָה אָחוּזִים מִהַקְּבוּרִים שָׁם מֵתוֹ בְּעֵין רַעָה, וְרַק אֶחָד מֵהֶם מֵת בְּמֵיתָה טְבַעִית, אִזְ אֵיךְ שְׁלֵטָה בָּהֶם עֵין רַעָה?

כְּדֵי לְבַאֵר כָּל זֹאת, יֵשׁ לָנוּ קוֹדֵם לְתַמּוּהָ עַל עֲצָם קִיּוּם "עֵין הָרַע". שֶׁהֲרִי, אָנוּ מְאֲמִינִים בְּנֵי מְאֲמִינִים שֶׁהַכָּל נַעֲשֶׂה בְּהַשְׁגָּחַתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְכָל דְּבַר שֶׁנִּגְזַר עַל הָאָדָם, לְטוֹב, אוֹ חֲלִילָה לְרַע, הוּא מִן הַשָּׁמַיִם, כִּפִּי שֶׁכָּתוּב (חולין ז): "אֵין אָדָם נוֹקֵף (=נִפְגַּע ב) אֲצַבְעוֹ מִלְּמַטָּה, אֲלֵא אִם כֵּן מְכַרְיִזִין עָלָיו מִלְּמַעְלָה". אִם כֶּךָ, אֵיךְ יִכּוֹלָה עֵין הָרַע לְפַגּוֹעַ וּלְהַזִּיק לְאָדָם? וְעוֹד יֵשׁ לְשׂאוֹל, שָׂאֵם בְּאֲמַת נִגְזַר עַל הָאָדָם מְשָׁמִים שִׁינְזַק עַל-יְדֵי עֵין הָרַע, אֵיךְ נִתְּנוּ

חז"ל סגולות, כְּדֵי לְהִנְצֵל **מֵעֵין הָרַע**? שְׁהָרִי, הַרְבֵּה דְרָכִים לְמָקוֹם לְהַעֲנִישׁוּ בְּדֶרֶךְ אַחֲרֵת, כְּמוֹ שְׂאוֹמֵר דּוֹד הַמְּלֶךְ (תהילים קלט, ז): "אָנֹכָה אֵלֶיךָ מִרוּחֶךָ וְאָנֹכָה מִפְּנֵיךָ אֲבָרַח אִם אֶסֶק שָׁמַיִם שָׁם אֶתָּה וְאֶצִּיעָה שְׂאוֹל הַנֶּבֶךְ".

וְנִרְאָה לְבָאֵר עֲנִיָן זֶה עַל-פִּי מָה שֶׁשָּׁנִינוּ בַּגְּמָרָא (בְּרִכּוֹת כ'), שֶׁהִסִּיבָה לְכַךְ שְׂאִין **עֵין הָרַע** שְׁלֹטָה בְּיוֹסֵף הַצַּדִּיק הִיא מִידָה כְּנֶגֶד מִידָה: "(כִּיּוֹן) (ש) עֵין שְׁלֹא רִצְתָה לְזוֹנוֹ (=לְהַנּוֹת) מִמָּה שֶׁאִינוֹ שְׂלוֹ (=מֵאֲשֶׁת פּוֹטִיפָר) - אֵין **עֵין הָרַע** שׁוֹלֶטֶת בּוֹ". לָכֵן, כְּדֵי שֶׁנִּסְגַּל מִידָה נִפְלְאָה זֹו, גָּלוּ לָנוּ כָּאֵן חוֹ"ל, בְּרֹוב חוֹכְמָתָם וְקְדוּשָׁתָם, שֶׁכָּל הַרוּצָה לְהִנְצֵל **מֵעֵין הָרַע**, שִׁילֶךְ בְּדֶרֶכּוֹ שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק, שְׁלֹא לְהַנּוֹת מִמָּה שֶׁאִינוֹ שְׂלוֹ.

וַיֵּשׁ לֹמֵר, שֵׁישׁ כָּאֵן מִידָה כְּנֶגֶד מִידָה: כְּאֲשֶׁר יֵשׁ לְאָדָם **עֵין רָעָה** בְּשֵׁל אַחֲרֵים, וּמִקְנָא וְחוּמֵד מָה שֶׁאִינוֹ שְׂלוֹ, כִּי אֹז, מִידָה כְּנֶגֶד מִידָה, גַּם בּוֹ שׁוֹלֶטֶת **עֵין הָרַע** שֶׁל אַחֲרֵים, לְהַזִּיק לוֹ אֶת שְׂלוֹ. אֶךְ לְעוֹמֵת זֹאת, אִם יֵשׁ לְאָדָם **עֵין טוֹבָה**, וְהוּא אִינוֹ מִסְתַּכֵּל עַל הַזִּיקוֹת, לְחִמּוֹד מָה שֶׁאִינוֹ שְׂלוֹ, כִּי אֹז, מִידָה כְּנֶגֶד מִידָה, אֵין **עֵין הָרַע** שׁוֹלֶטֶת בְּשְׂלוֹ. (וְצָרִיךְ לְדַעַת, שֶׁכְּאֲשֶׁר אָדָם נוֹתֵן **עֵין הָרַע** בְּשֵׁל חֲבֵרוֹ, וְחוּמֵד אֶת שֶׁאִינוֹ שְׂלוֹ, הָרִי גוֹרֵם הוּא לְכַךְ, שֶׁבְּשָׁמַיִם יִשְׁמְרוּ **עֵין** עֲלֵיו (=דְּהִינוּ, יְבַדְּקוּ אוֹתוֹ, וַיַּעֲשׂוּ עֲלָיו "פּוֹקוּס"). וּמֵאַחַר וְ"אֵין צַדִּיק בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יִחָטָא", מוֹצֵאִים בּוֹ חֲטָאִים, וְנִגְזָרִים עֲלָיו בְּשָׁמַיִם גְּזִירוֹת לֹא טוֹבוֹת, לֹא עֲלֵינוּ).

וְלָכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְהִיּוֹת יָרֵא שָׁמַיִם וּמֵאֲמִין בֵּה'. וְצָרִיךְ שִׁישְׁרִישׁ בְּעַצְמוֹ מִידָה טוֹבָה, שְׁלֹא יִסְתַּכֵּל וְיִחִמּוֹד דְּבַר שֶׁאִינוֹ שְׂלוֹ, וַיֵּאֲמִין בְּאֵמוּנָה שְׁלִימָה, שֶׁהַכֵּל מֵאִיתוֹ יִתְבַּרֵךְ, כְּמֵאֲמַר חוֹ"ל (בִּיצָה טז): "כָּל מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם קְצוּבִין לוֹ מֵרֵאשׁ הַשָּׁנָה וְעַד יוֹם הַכַּפּוּרִים". וְאִם הַקַּב"ה לֹא נָתַן לוֹ עֵשֶׂר וְכַבּוֹד, הָרִי בְּרוּר שְׁזֶה לְטוֹבָה, וְלִתְיִקוֹן נִשְׁמָתוֹ. וְכַבֵּר הַזֶּהִיר אוֹתָנוּ רַבִּי עֲקִיבָא (בְּרִכּוֹת ס'): "לְעוֹלָם יֵהָא אָדָם רְגִיל לֹמֵר: ש"כָּל מָה דְּעֵבִיד רַחֲמָנָא - לְטַב עֵבִיד" (=כָּל מָה שֶׁהַקַּב"ה עוֹשֶׂה - לְטוֹב עוֹשֶׂה)". (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְהַר ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) "...אֲשֶׁר לְקַחְתִּי מִיַּד הָאֱמֹרִי בַּחֲרָבִי וּבְקִשְׁתִּי" (מח' כב')

הַרְהַר ק ר' מִשֶׁה מְקוּזְנִיץ אוֹמֵר: יוֹדְעִים אָנוּ **שֶׁעָשׂוּ הָרַשָּׁע** הַתְּבַרֵךְ מִפִּי יִצְחָק - "עַל חֲרָבָךְ תַּחֲיֶיהָ" - אוֹלָם יַעֲקֹב אֲבִינוּ הַתְּבַרֵךְ בְּ"נִשְׁק" מְסוּג אַחַר - "בַּחֲרָב וּבְקִשְׁת", וְכַפִּי שְׂאוֹמֵר יַעֲקֹב אֲבִינוּ: "...אֲשֶׁר לְקַחְתִּי מִיַּד הָאֱמֹרִי בַּחֲרָבִי וּבְקִשְׁתִּי", וּפְרָשׁ אוֹנְקֵלוֹס: "בַּחֲרָבִי וּבְקִשְׁתִּי - בְּצַלּוֹתִי וּבְבַעוֹתִי" (=בְּתַפְלּוֹתִי וּבְתַחֲנוּנָיִ).

לָכֵן אָמְרוּ חוֹ"ל עַל הַפְּסוּק "הַקֵּל קוֹל יַעֲקֹב וְהִידִים יָדֵי עֲשׂוֹ" - שֶׁכָּל זְמַן שֶׁקוֹל יַעֲקֹב (=תּוֹרָה, תְּפִילָה וְתַחֲנוּנִים) נִשְׁמָע בְּבֵיתִי כְּנִסְיוֹת וּבְבֵיתִי מְדַרְשׁוֹת - אֵין הִידִים שֶׁל **עֲשׂוֹ** שׁוֹלֶטוֹת עַל יִשְׂרָאֵל. וְלֹא בְּכֵדִי אוֹמֵר הַנְּבִיא יִשְׁעִיהוּ (מא', יד): "אֵל תִּירָאֵי תוֹלַעַת יַעֲקֹב", וּפְרָשׁוּ חוֹ"ל: "מָה תוֹלַעַת, אֵינָה מְכַה אֶת הָאֲרָזִים (=עֲצִים גְּבוּהִים וְחֻזְקִים), אֲלֵא בַּפֶּה - כֶּךָ אֵין לָהֶן, לְיִשְׂרָאֵל - אֲלֵא תְּפִילָה" (=בְּכַף תְּפִילָתָם/פִּיהֶם, יְכוּלִים יִשְׂרָאֵל לְהַכּוֹת **אוֹיְבִים** (=אֲרָזִים) חֻזְקִים מְאֹד)

בְּעֲנִין זֶה מְסוּפֵר, שֶׁבְּעִיצוּמָה שֶׁל מְלַחֲמַת הַמְּפָרֵץ, אוֹר ל-כ"ח בְּשַׁבַּט תִּשְׁנ"א, כְּשִׁירַד הַלִּילָה, הִסְתַּגְּרוּ רֹוב תוֹשְׁבֵי הָאֶרֶץ בְּבֵיתֵיהֶם, כְּשֶׁחֲלָקָם מְפוֹחָדִים וּמְבוּהָלִים מֵאִימַת טִיל הַ"סְקָאד" הַנּוֹרָא, שֶׁעָלִיל לְרַחֵף בְּכָל רִגַע בְּשָׁמַי אֲרֻצָּנוּ הַקְּדוּשָׁה. אֶךְ בִּישִׁיבַת פּוֹנִיבּוֹ הַמַּעֲטִירָה הַדְּהֵדָה הוֹרָאָתוֹ שֶׁל רֵאשׁ רֵאשֵׁי הַיְּשִׁיבוֹת=כֶּךָ פִּינְהוּ רֵאשׁ הַיְּשִׁיבָה זְצוּק"ל), הַגָּאוֹן הָרַב שֶׁךְ זְצוּק"ל וַיַּעֲ"א: "אֵין לְשָׁנוֹת מֵהַסְּדָרִים. הַלִּימוּד כְּרָגִיל". וּבְאִוִּירַת קֹדֶשׁ זֹו נִכְנַס הָרַב שֶׁךְ זְצוּק"ל לְחֻדְרַת הַשִּׁיעוּרִים, כְּדֵי לְהַעֲבִיר אֶת שִׁיעוּרוֹ הַקְּבוּעַ, כְּשֶׁהוּא שְׁקוּעַ כָּלוּ בְּסוּגִיָּה, מְפֻלְפֵל וּמְתַרְץ, וּמְנוֹפֵף בְּיָדוֹ אָנֹה וְאָנֹה, פְּדַרְכּוֹ בְּקֹדֶשׁ, וְאֹז עָלְתָה בְּדַעַתוֹ סְבָרָה נִפְלְאָה לְיִישׁוּב הַסּוּגִיָּה. כְּשֶׁהִרְצָה אֶת סְבָרָתוֹ לְפָנֵי תַלְמִידָיו, הָיָה כְּבָר לְקַרְאֵת סוּף הַשִּׁיעוּר, וְאֹז הַגְּבִיר הָרַב זְצוּק"ל אֶת קוּלוֹ, פָּנָיו הֶאֱדִימוּ מְעַט, עֵינָיו בְּרָקוּ, וְאֹז אָמַר לְכָל הַנוֹכַחִים: "שׁוּמְעִים אַתֶּם? עִם סְבָרָה כְּזוֹ אֲפָשֶׁר לְהַפִּיל טִיל! וְהִנֵּה, אֶךְ סִים הָרַב אֶת דְּבָרָיו, נִשְׁמָעָה צְפִירַת אֲזַעֲקָה בְּרַחֲבֵי הָאֶרֶץ. "נַחֵשׁ צְפַע", הוֹדִיעוּ בְּכָלִי הַתְּקַשׁוֹרֶת. בְּתוֹךְ שְׁנִיּוֹת רָאוּ הַבַּחּוּרִים אֶת הַטִּיל מִמְרַפְסַת הַיְּשִׁיבָה, כְּשֶׁהוּא מְרַחֵף מְעַל רֵאשֵׁיהֶם, וּמְמַשִּׁיךְ לְטוֹס, כְּשֶׁהוּא חוֹצֵה מְקוֹמוֹת יִישׁוּב צְפוּפִים, וְרַק לֵיד יָמָה שֶׁל תַּל-אֲבִיב, הַחֵל הַטִּיל לְצַנוּחַ מְטָה, עַד שֶׁנִּבְלַע בֵּין גְּלֵי הַיָּם, לְלֹא שׁוּם פְּגַע. כְּשֶׁנִּגַּשׁ אֶחָד הַבַּחּוּרִים וְאָמַר לְרַב, שְׂדוּחַ בַּתְּקַשׁוֹרֶת שֶׁהַפַּעַם לֹא הִזְנִיקוּ טִילִי פְּטְרִיוֹט לְעֵבֶר הַטִּיל, עָנָה הָרַב שֶׁךְ זְצוּק"ל: "נֹו, כְּבָר אֲמַרְנוּ, שֶׁבְּסְבָרָה בְּלָבָד אֲפָשֶׁר לְהַפִּיל טִיל". הַפְּלֵא וּפְלֵא! וְזֶהוּ שֶׁשָּׁנִינוּ בְּתַנָּא דְּבֵי אֵלֵיהוּ, פְּרַק ד': "כָּל מִי שֶׁעוֹסֵק בְּתוֹרָה בְּכָל יוֹם תְּמִיד, בְּשִׁבְלֵי לְהַרְבוֹת כְּבוֹד שָׁמַיִם, אִינוֹ צָרִיךְ לֹא חֲרָב וְלֹא חֲנִית, וְלֹא כָּל דְּבַר שִׁינְיָהּ לוֹ (ל) שׁוֹמֵר - אֲלֵא, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעַצְמוֹ מְשֻׁמְרוֹ"...אִם כֵּן, מָה צָרִיךְ יוֹתֵר מִזֶּה?

שַׁבַּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיְחִי (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:04

עֲרֵשׁ"ק י' טִבַּת תַּשַּׁע"ד (13.12.2013)

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:16

הַפְּטָרָה: "וַיִּקְרְבוּ יְמֵי דָוִד"

(הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"זבולן לחוף ימים ישכן... (מט' יג')

מֵעִיר רַש"י, עַל-פִּי הַמְדַרְשׁ: זְבוּלָן עוֹסֵק בַּפְּרָקְמִטְיָא (=בְּמַסְחָר) וּמִמְצִיא מְזוּן לְשִׁבְט יִשְׁשָׁכָר, וְהֵם (=בְּנֵי יִשְׁשָׁכָר) עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה. הוּא שָׁאֵמֵר מִשֶּׁה (בְּבִרְכָתוֹ לְשִׁבְטִים לְפָנָי מוֹתוֹ): "שְׂמַח זְבוּלָן בְּצִאתוֹ, וַיִּשְׁשָׁכָר בְּאֵהְלִיךְ" (דברים ל"ג, י"ח) - זְבוּלָן יוֹצֵא בַּפְּרָקְמִטְיָא (=בְּמַסְחָר), וַיִּשְׁשָׁכָר עוֹסֵק בַּתּוֹרָה בְּאֵהְלִיךְ.

כָּאֲשֶׁר נִתְּבוֹנָן הֵיטֵב נִרְאָה, שְׁשׂוּתָפוֹת זו, שֶׁבֵּין יִשְׁשָׁכָר וְזְבוּלָן, הִיא הַכְרַחֲתִית לְעֶצֶם הַקִּיּוּם שֶׁל כָּלֵל יִשְׂרָאֵל בְּמִשְׁךְ כָּל הַדּוֹרוֹת. וְזֹאת עַל-פִּי מָה שֶׁשָּׁנִינוּ בְּמַסְכַּת אָבוֹת (פג', יז): "אִם אֵין קָמַח - אֵין תּוֹרָה, וְאִם אֵין תּוֹרָה אֵין קָמַח". נִמְצָא, שֶׁתְּלַמִּיד חֲכָם, שֶׁהוּא בְּבַחֲיִנַת "יִשְׁשָׁכָר", אֵינוֹ יָכוֹל לְעִסוֹק בַּתּוֹרָה, אִם אֵין לוֹ קָמַח (=פְּרָנְסָה) מִצָּד זְבוּלָן הַתּוֹמֵךְ בוֹ, שֶׁהִי "אִם אֵין קָמַח - אֵין תּוֹרָה".

וְאֵילוֹ הָעוֹסֵק בְּמַסְחָר, שֶׁהוּא בְּבַחֲיִנַת "זְבוּלָן", אֵינוֹ יָכוֹל לְזַכּוֹת בְּקָמַח (=בְּפְרָנְסָה) אִם אֵין לוֹ חֶלֶק וְנַחֲלָה בַּתּוֹרָה, שֶׁהִי "אִם אֵין תּוֹרָה אֵין קָמַח". לָכֵן, מִן הַהִכְרַח (=מִתּוֹךְ נַחֲיִצוֹת וְצָרָךְ זֶה לְזֶה) שֶׁיַּעֲשׂוּ שׁוֹתָפוֹת בֵּינֵיהֶם - זְבוּלָן תּוֹמֵךְ בִּישְׁשָׁכָר וּמְסַפֵּק לוֹ קָמַח, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה יוֹכֵל לְעִסוֹק בַּתּוֹרָה, וְאֵילוֹ יִשְׁשָׁכָר מְסַפֵּק לוֹ בַּתּוֹמָרָה חֶלֶק מִתּוֹרָתוֹ, כְּדֵי שִׁיּוּכַל לְהַצְלִיחַ בְּמַסְחָרוֹ, וְכֵךְ יֵשׁ בֵּינֵיהֶם יַחַד גַּם תּוֹרָה וְגַם קָמַח.

רְמִזוּ עַל שׁוֹתָפוֹת זו, שֶׁבֵּין תְּלַמִּיד חֲכָם, שֶׁהוּא בְּבַחֲיִנַת "יִשְׁשָׁכָר", לְבֵין הָעוֹסְקִים בְּמַסְחָר תּוֹמְכֵי הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם בְּבַחֲיִנַת "זְבוּלָן", מוֹצֵאִים אָנוּ עַל-פִּי מָה שֶׁשָּׁנִינוּ בְּמִשְׁנָה (סוף מַסְכַּת עוֹקְצִין): "עֲתִיד הַקַּב"ה לְהַנְחִיל לְכָל צְדִיק וְצְדִיק ש"י עוֹלָמוֹת (310 עוֹלָמוֹת), שֶׁנֶּאֱמָר: 'לְהַנְחִיל אֶהְבִּי יֵשׁ וְאַצְרַתִּיהֶם אִמְלֵא" (משלי ח', כא').

וְלָמָּה דוֹקָא ש"י (310) עוֹלָמוֹת?

וּפְרָשׁוֹ הַמְפָּרְשִׁים בִּיאור הַחֲשׁבוֹן שֶׁל ש"י עוֹלָמוֹת. שֶׁהֵנָּה, יִשְׁנָן תְּרֵי"ג (613) מִצְוֹת דְּאוֹרִיתָא (=מֵהַתּוֹרָה), וְ-ז' (7) מִצְוֹת דְּרַבְנָן (=שֶׁל הַחֲכָמִים), שֶׁהֵם בִּיחַד כַּת"ר (620) מִצְוֹת, וְכַנְגָד כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה מְגִיעַ לְצְדִיק הַמְקִימָה עוֹלָם אַחַד. אִם כֵּן, מְגִיעַ לוֹ לְכָל הַמִּצְוֹת כַּת"ר (620) עוֹלָמוֹת.

אָךְ, פִּיּוֹן שֶׁהוּא צָרִיךְ לְתֵת מַחְצִית מִמִּצְוֹתָיו לְזְבוּלָן, הַמְפָּרְנְסוֹ וּמְזִינוֹ, נִמְצָא שֶׁנִּשְׁאָר מִחֶלְקוֹ רַק מַחְצִית כַּת"ר עוֹלָמוֹת, שֶׁהֵם ש"י עוֹלָמוֹת. וְלָכֵן, עֲתָה יוֹבֵן גַּם, מְדוּעַ נִקְרָא הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בְּשֵׁם "יִשְׁשָׁכָר", שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת "יֵשׁ שָׁכָר" - כְּדֵי לְרַמֵּז לוֹ, שֶׁיֵּשׁ לוֹ רַק י"ש (310) עוֹלָמוֹת שָׁכָר, שֶׁהֵם מַחְצִית מ-כַּת"ר עוֹלָמוֹתָיו, הֵיּוֹת וְאֵת הַמַּחְצִית הַשְּׁנִיָּה הוּא צָרִיךְ לְתֵת לְשׁוֹתָפוֹ-מְפָרְנְסוֹ, זְבוּלָן.

וּמָה נִחְמַד לְבָאֵר עַל-פִּי זֶה, מָה שֶׁתִּקְנֶנוּ חו"ל לְהַדְלִיק שְׁנֵי נֵרוֹת לְכַבוֹד שַׁבַּת-קֹדֶשׁ, מִשׁוּם שְׁלוֹם-בֵּית. וְזֹאת, כְּפִי שֶׁאֲמָרוּ חו"ל בְּגִמְרָא (שַׁבַּת כג', ב'): "נֵר בֵּיתוֹ (=נֵר שַׁבַּת) וְנֵר חֲנוּכָּה (מָה עֲדִיף? מָה חָשׁוּב יוֹתֵר?). (וְעוֹנָה הַגְּמָרָא) נֵר בֵּיתוֹ עֲדִיף, מִשׁוּם שְׁלוֹם-בֵּית".

וְהֵנָּה, יְדוּעַ כִּי הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה הֵם בְּבַחֲיִנַת "יִשְׁשָׁכָר וְזְבוּלָן". שֶׁהִי, תְּפִקִּידוֹ שֶׁל הַבַּעַל הוּא לְעִסוֹק בַּתּוֹרָה וּבְעִבּוּדֵת ה'. וְאֵילוֹ תְּפִקִּיד הָאִשָּׁה הוּא לְהֵיּוֹת עֶזֶר כְּנַגְדוֹ, לְהַכִּין לוֹ אֵת כָּל צָרָכָי הָעוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁבָּאֵר ה"קֶרֶן דָּוִד" אֵת הַפְּתוּב בְּגִמְרָא (סוּטָה יז'): "(דָּרַשׁ) רַבִּי עֲקִיבָא: אִישׁ וְאִשָּׁה זָכוּ - שְׂכִינָה בֵּינֵיהֶן". וּפְרַשׁ רַש"י, שְׂכִינָת רַבִּי עֲקִיבָא "שְׂכִינָה בֵּינֵיהֶן", הִיא שְׂשֵׁם יְהוָה בֵּינֵיהֶם - י' אֶצֶל אִישׁ וְ-ה' אֶצֶל אִשָּׁה.

וְתַרְץ ה"קֶרֶן דָּוִד", וְאֲמָר, שֶׁהֵנָּה פְּתוּב (ישעיה כו', ד'): "...כִּי בִּינָה ה', צוּר (=יְצִיר) עוֹלָמִים". דְּהֵינּוּ, הַקַּב"ה יְצִיר וּבְרָא אֵת הָעוֹלָמוֹת בְּאוֹתֵיּוֹת יְהוָה: הָעוֹלָם הַבָּא נִבְרָא בְּאוֹת י', וְהָעוֹלָם הַזֶּה נִבְרָא בְּאוֹת ה' (מִנְחוֹת כט'), (כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב "אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאָם" - אֵל תִּקְרָא "בְּהִבְרָאָם", אֵלָּא בְ-ה' בְּרָאָם).

וּלְפִי זֶה מְבוֹאֵר, מְדוּעַ הַשְּׂרָה הַקַּב"ה דוֹקָא אֵת הַשֵּׁם יְהוָה אֶצֶל הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה. שְׂכָן, הָאוֹת י' אֶצֶל הָאִישׁ בָּאָה לְרַמֵּז שֶׁהָאִישׁ צָרִיךְ לְעִסוֹק בְּעִנְיַי הָעוֹלָם הַבָּא - דְּהֵינּוּ, לְעִסוֹק בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת. וְהָאוֹת ה' שֶׁהִיא אֶצֶל הָאִשָּׁה בָּאָה לְרַמֵּז שֶׁהִיא צָרִיכָה לְסִיעַ לְבַעֲלָהּ בְּהַכְנַת עִנְיַי הָעוֹלָם הַזֶּה.

ומעתה, כיון שהאשה היא שותפה בחלק תורתו של הבעל, בבחינת "יששכר וזבולן", אם כך, יכולה להתעורר מחלוקת בשבת, כי הבעל יבוא בטענה שהאשה לוקחת ממנו מחצית מחלק תורתו שהוא עוסק בשבת. ולכן, כדי לעקור טענה זו, תקנו חז"ל להדליק שני נרות בשבת, כדי לרמוז שהשותפות ביניהם (=בין הבעל והאשה) היא בבחינת כמדליק נר מנר, שהראשון (=הנר המדליק) אינו חסר כלום. על-כן, למרות שהאשה מקבלת מחצית משכרו של הבעל (מלימוד התורה), מפל מקום הבעל אינו חסר כלום. וזהו שאמרו חז"ל, שהדלקת הנרות בשבת היא משום שלום-בית. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינתס פרידמן)

"יששכר חמר גרם רבץ בין המשפתיים"

ידוע מה שאמרו חז"ל בגמרא, שרב ושמואל נחלקו ביניהם בענין השכר לעולם הבא. **שמואל** אומר, שכל מי שלא קיים אפילו מצוה אחת מתרי"ג המצוות שה' צונו - ידונו אותו **לגיהנום**, ואין לו חלק לעולם הבא. ואילו **רב** אומר, שכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא ולגן עדן, ואפילו מי שעשה מצוה אחת לשמה. ענין זה, אומר בעל "כסא הרחמים", רמזו בפתוב: "**יששכר חמר רבץ בין המשפתיים**". "**יששכר**" הוא כנגד **רב**, האומר **שיש שכר** לעולם הבא לכל יהודי ויהודי. ואילו "**חמר**" הוא כנגד **שמואל**, המחמיר ואומר, שכל המחסיר אפילו מצוה אחת מתרי"ג המצוות הולך **לגיהנום**, ואין לו חלק לעולם הבא.

ואנחנו, בין שני חכמים אלו נמצאים "בין המשפתיים" - איננו יודעים מה לעשות. שכן, איך אפשר לקיים את כל תרי"ג המצוות, כפי שסובר **שמואל**? (ואפילו בלעם הרשע אמר ברמז: "אוי מי יחיה **משמו אל**" - מי יכול לחיות "**משמו אל**" - כמו **שמואל**, שמחמיר בזה הדין).

אולם, יש לומר, שהקב"ה, **ברחמי ובחסדיו הרבים**, פוסק לפי שיטתו של **רב**, המקל בדין, כמו שאמר דוד המלך, עליו השלום (תהילים כה, יא): "**למען שמך ה' וסלחת לעוני כי רב הוא**". דהינו, ריבוננו של עולם, "**למען שמך ה' (=שהוא שם הרחמים)**" סלח ומחל **לעוני** - "**כי רב הוא**" - כמו **רב**, שהוא מקל בדין.

"מאל אביך ויעזרך...ברכת שמים מעל..."

(סיפורו האישי של טיס ה-F15, שהשתתף בפעולת השמדת חיל האויר הסורי במלחמת שלום הגליל). מספר הטיס א': "היה זה בתחילת מבצע שלום הגליל. באותה עת היו פרוסות בלבנון עשרות סוללות טילים סוריים, שאימו וסכנו את מטוסי חיל-האויר שלנו, והתקבלה החלטה להשמידם. להזכירכם, במלחמת יום הכיפורים טילים כאלו הפילו למדינת ישראל יותר ממאה מטוסים. חיל-האויר נערך היטב למבצע המורכב, אך עדין שררה בחיל-האויר מתיחות רבה, פן תקרינה תקלות, ופן חיל-האויר הסורי, המצויד במאות מטוסים משוכללים, יפריעו לפעולה. וקיוונו שכל מטוסינו ישובו בשלום לבסיסם. קצינים בכירים בחיל-האויר התקשרו לרבנים בבני-ברק, ובקשו שיתפללו להצלחת מבצע חשוב, המתוכנן להתקיים בשעה שלש אחר-הצהריים. ואכן, בישיבות ובתלמודי תורה רבים בבני-ברק התגייסו לעריכת התפילות וקריאת מזמורי תהילים, להצלחת המבצע ולשלום תלינו. גם בישיבת פוניבזו בבני-ברק, אשר בה הייתי לומד בעת שחזרתי בתשובה, עמדו לקרוא תהילים בשעה שלש אחר-הצהריים. אלא שראש הישיבה שלנו, הרב שך שליט"א, יעץ לדחות את המבצע לשעה ארבע."

וממשיך לספר הטיס א': "היינו ערוכים להמראה על המסלולים קרוב לשעה שלש, אך מסיבות לא ידועות עכבו אותנו, ובשעה ארבע קבלנו פקודה להמריא ולבצע את התקיפה. תוצאות המבצע היו מדהימות: סוללות הטילים הסוריים הושמדו כליל, ובנוסף לכך הופלו עשרות מטוסים סוריים שיצאו לקראתנו. כל מטוסינו שבו בשלום לבסיסם. היתה זו אחת מהפעולות המוצלחות והמרשימות ביותר לחיל-האויר שלנו, ובבסיס חיל-האויר היה זה יום חג מעוצמת ההצלחה". (גם עיתון "הארץ", בתאריך 30.11.84, מביא את דברי הטיס א', ומסביר, שרק מי שמבין בתעופה מסוגל להבין את גדל הגם. שהרי, בזמן המבצע היו בתחום אוירי מצומצם מאות מטוסים - ישראלים וסוריים - דבר שיכול היה לגרום בקלות לתאונות אויריות. ובנוסף לכך, הסורים שגרו טילים רבים, שהחטיאו את מטרתם). "הדו לה' כי טוב כי לעולם חסדו".

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!

פְּרֻשׁת הַשְּׁבוּעַ: וַיְחִי (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 16:04**

עֲרֻשׁ"ק י' טַבַּת תַּשַּׁע"ד (13.12.2013)

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 17:16

הַפְּטָרָה: "וַיִּקְרְבוּ יְמֵי דָוִד"

(הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"המלאך הגאל אתי מפל רע יברך את הנערים... וידגו לרב בקרב הארץ"

הספר הקדוש "בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר" נותן טעם נפלא לאכילת דגים בשבת: הנה בכל שבועת ימי בראשית לא מצינו ברכה, אלא רק בשלשה דברים, שנבראו בשלשה ימים רצופים, ואלו הם: (א) **הַדָּגִים**, שנבראו ביום החמישי, ונזכרה בהם **בְּרָכָה** – **"וַיִּבְרַךְ אֹתָם אֱלֹקִים לֵאמֹר פְּרוּ ורבו ומלאו את המים"**. (ב) **הָאָדָם**, שנברא ביום הששי, ונזכרה בו ברכה: **"וַיִּבְרַךְ אֹתָם אֱלֹקִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹקִים פְּרוּ ורבו ומלאו את הארץ"**. (ג) **שַׁבַּת קֹדֶשׁ**, שנבראה ביום השביעי, ונזכרה בה ברכה: **"וַיִּבְרַךְ אֱלֹקִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשׁ אֹתוֹ"**.

והנה כאשר מגיע היום השביעי, שבת קודש, אוכל האדם, שנברא ביום הששי, את הדגים, שנבראו ביום החמישי, וכך מצטרפים יחד, כאחד, **שַׁבַּת אָדָם וְדָגִים**, שהם שלש פעמים ברכה, ואז מתקיים "והחוט המשלש לא במהרה ינתק" (קהלת ד', יב), ובאה על האדם ברכה גדולה.

ולפי זה מוסיף הוא פרפרת נאה בדברי נעים ומירות ישראל, דוד המלך: "בנאות דשא ירביצני, על מי מנחות ינהלני" (תהילים כג', ב) – "דשא" ראשי תיבות: **דָּגִים שַׁבַּת אָדָם**. והפונה היא, שכאשר יש לנו את כל שלשת הדברים יחד, אזי "על מי מנחות ינהלני", כי באה שבת מנוחה.

וישנו עוד טעם לאכילת דגים בשבת, על-פי מאמר חז"ל (ע"ז, ג): "אמר רב יהודה אמר שמואל: מאי דכתיב (=מהי כונת הכתוב) (חבוקק א) "וּתְעַשֶׂה אָדָם כַּדְּגֵי הַיָּם, כַּרְמֶשׁ לֹא מִשַׁל בּוֹ". למה נמשלו בני אדם כדגי הים? לומר להם: מה דגים שבים, כיון שעולין ליבשה מיד מתים – אף בני אדם, כיון שפורשין מדברי תורה ומן המצוות מיד מתים."

וכך מצינו גם בפרשתנו, בברכת יעקב אבינו: "המלאך הגאל אתי מפל רע יברך את הנערים... וידגו לרב בקרב הארץ", ופרש רש"י זצ"ל: "וידגו – כדגים שפריים ורבים, ואין עין הרע שולטת בהם. והדברים קשורים זה בזה, כי כאשר זוכרים ישראל שהם נמשלים לדגים, שאינם יכולים לחיות בלי מים, שהיא התורה הקדושה – אז גם **הַעֵין הַרְעָה** של צוררי ישראל לא יכולה לשלוט בהם. ולכן גם משה רבנו, נותן התורה, נולד בחדש אדר, שמזלו **דגים**, כי שרש נשמתו של משה רבנו הוא מהתורה. וכל חיותו היתה רק במים, שהיא התורה הקדושה.

ולפי זה מובן היטב הטעם שנוהגים ישראל להקפיד ולאכל דגים בשבת, כי עיקר עסק התורה צריך להיות בשבת. וכל שכן אלו שאין להם זמן ללמוד כל השבוע, שהם מוכרחים ללמוד בשבת. לכן אנו אוכלים דגים בשבת: (א) להמשיך עלינו ברכה גדולה משלשת הדברים שנבראו מקדם, ושהתברכו על-ידי בורא עולם, כמו שהזכרנו לעיל. (ב) להזכירנו שאנו נמשלים לדגים, שאין להם חיות, אלא רק במים, שמסמלים עבורנו את התורה הקדושה. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"... אשר לקחתי מיד האמרי בחרבי ובקשתי" (מח' כב')

הרה"ק ר' משה מקוזניץ אומר: יודעים אנו **שַׁעֲשׂוּ הַרְשַׁע** התברך מפי יצחק – "על חרבך תחיה" – אולם יעקב אבינו התברך ב"נשק" מסוג אחר – "בחרב ובקשת", וכפי שאומר יעקב אבינו: "... אשר לקחתי מיד האמרי בחרבי ובקשתי", ופרש אונקלוס: "בחרבי ובקשתי – בצלותי ובבעותי" (=בתפלותי ובתחנוני).

לכן אמרו חז"ל על הפסוק "הקל קול יעקב והידיים ידי עשו" – שכל זמן שקול יעקב (=תורה, תפילה ותחנונים) נשמע בבתי כנסיות ובבתי מדרשות – אין הידים של **עֲשׂוּ** שולטות על ישראל.

ולא בכדי אומר הנביא ישעיהו (מא', יד): "אל תיראי תולעת יעקב", ופרשו חז"ל: "מה תולעת, אינה מכה את הארזים (=עצים גבוהים וחזקים), אלא בפה – כך אין להן, לישראל – אלא **תפילה**" (=בפח תפילתם/פיהם, יכולים ישראל להכות אויבים) (=ארזים) חזקים מאד).

ועל חשיבות **התפילה**, שתהיה בכונה, אומר ה"נועם מגדים", על-פי חז"ל (ברכות ו, ב): "כיון שבא הקב"ה לבית הכנסת, ולא מצא שם עשרה – מיד הוא כועס", שנאמר (ישעיה נ, ב) 'מדוע באתי ואין איש'".
אומר ה"נועם מגדים" ו"איש" – הכונה למהותו של האדם **לנשמה/למחשבה**. דהינו, כשהקב"ה בא לבית הכנסת, וראה שם עשרה שמתפללים, אולם **מחשבתם** אינה עמם (=הם אינם מכונים בתפילתם) – מיד הוא כועס. שכן, מהותם אינה עמם, אלא רק גופם נמצא בבית הכנסת, ואילו מוחם ו**מחשבתם** משוטטים במקום אחר.
ומוסיף ואומר הרה"ק ר' משה מקוונניץ, על מאמר חז"ל (ברכות ה, א): "שנים שנכנסו להתפלל, וקדם אחד מהם ויצא – טורפין (=משליכים) לו (=לאדם) (את) תפילתו בפניו". ופרש ר' משה: שנים הנכנסים – אלו הם הגוף ו**הנשמה**, שבאים להתפלל – **הנשמה** כדי לכוון בתפילה, והגוף כדי לבטא בשפתיים – 'וקדם אחד מהם ויצא' – באמצע התפילה הקדימה **הנשמה/המחשבה** לצאת ולשוטט במחשבות אחרות שלא מן התפילה – אזי "טורפין (=משליכים) לו (=לאדם) (את) תפילתו בפניו".

על-כך – אומר הנביא ישעיהו – נענשו ישראל, כפי שכתוב (כס', יג-יד): "ויאמר אדני, יען פי נגש העם הזה, בפיו ובשפתיו כבדוני, ולבו (=מחשבותיו) רחוק ממני... לכן הנני יוסף להפליא את העם הזה הפלא ופלא...".
לכן, יהודים יקרים! חובה עלינו לשים לב, ולתת את הדעת, לכך שאנו, קרוצי-חמר, עומדים ומתפללים לפני בורא עולם, מלך מלכי המלכים הקב"ה, שמחיה אותנו בכל רגע ורגע, וזן ומפרנס אותנו, מגן עלינו, ועושה אותנו ברוב רחמיו וחסדיו – ואם אנו כבר באים להתפלל לפניו בבית הכנסת, למה להכעיסו חלילה?
על פו, ראוי ונכון להתפלל קדם התפילה, שה' יתברך יעזור לנו, שתפילתנו תהיה מתוך פונת הלב, שכן הרמב"ם מציין (בפרק ד', הלכה טו), ש"כל תפילה שאינה בכונה – אינה תפילה! ואם התפלל בלא כונה, צריך לחזור ולהתפלל בכונה". ומוסיף הגאון רבי חיים סולובייצ'יק מבריסק, ואומר: המתפלל "יפנה את לבו מכל המחשבות, ויראה עצמו כאילו הוא עומד לפני השכינה" (הלכות תפילה ד', טז), וכונה זו היא תנאי הכרחי, שצריך להתקיים בכל תפילה. כיון שאם המתפלל אינו רואה עצמו כעומד לפני השכינה, אין כאן מעשה תפילה, אלא "מלמול פה ועקימת שפתיים", ולכן עליו לשוב ולהתפלל בכונה. 'הי רצון שה' יתברך יזכנו לשמור ולכוון את מחשבותינו בשעת התפילה רק לו לבדו יתברך, אמן כן יהי רצון. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)
"ניכל יעקב לצות את בניו ויאסף רגליו אל המטה ויגע ויאסף אל עמיו"

הרה"ק רבי חיים מקוסוב זצ"ל זיע"א, מתבר ספר "תורת חיים", נסע פעם לעיר אחת, לאיזה דבר מצוה. בדרך התעכב בכפר אחד, ונכנס ללון באחת האכסניות. והנה, בחצות הלילה, התעורר הרבי משנתו, ושמע כיצד אדם אחד מברך ברכת התורה בכונה ובמתיקות, ולאחר מכן פתח בלימוד גמרא. כשהאיר היום הסתכל הרבי וראה, כי המדובר בזקן עור, אשר שוכב לו במיטתו ולומד תורה בעריבות נפלאה. פנה אליו הרבי, והלה ספר לו, כי הוא אביו של בעל הבית, וכי זה עשרים שנה לו מאז שפרש מכל עניני העולם, ועוסק הוא רק בתורה ובעבודת ה', ואין לו כל שיכות וקשר לאדם כלשהו, בלתי אל התורה חשקו. והוא מתגורר אצל בנו, וכל מחסוריו עליו, כך שפנוי הוא כליל לעבודת ה'. הרבי, שנוכח לדעת, שעומד הוא ליד אדם בעל מדרגה גבוהה, בקש, שיתנו ביניהם בתקיעת-כף, שמי שימות תחילה, יבוא ויספר בחלום לחברו, מה נעשה בדינו בשמים. הלה הסכים, וכך עשו.

לאחר כמה שנים נפטר העור הלמדן. הוא קים את הבטחתו, ובא בחלום לרבי חיים, וגלה לו מהמתרחש בדינו בשמים. וכה אמר: "כשנשמתי עלתה למרום, היתה שמחה גדולה בכל פמליא של מעלה לקראת בואי. וכשהכניסוני בבית דין של מעלה, והחלו לברר דיני, נוכחו לדעת, כי במשך עשרים שנות חיי האחרונות, התעליתי, הזדפכתי ותקנתי את כל מעשי, ואפילו נדנדוד של מחשבת פסול לא היה בי. כך שהייתי נקי בלא חטא, ומלא בתורה ובמצוות. אך הנה, לפתע פתאום, נכנס מלאך לבוש-שחורים, וקרא: 'לאדם זה אתם רוצים לתת גן עדן? הרי הוא מבזה את התורה בפרהסיא, ועדין לא עשה תשובה!'. ומיד ספר המלאך, שבצעירותו היה הנפטר מלמד נערים באיזה ישוב רחוק מביתו, ושם שהה כל החרף. לקראת חג הפסח, חזר הוא לעירו, שם היה מקובל בתור תלמיד חכם נכבד. בבואו בשבת לתפילה בבית הכנסת, כבדו הגבאי בעליה לתורה ב"רביעיי", ועל זה התמלא הוא בלבבו בכעס, והמתין עד לאחר התפילה. או אז, נגש בכעסו אל הגבאי, ורטן עליו: 'לאורח נכבד כמוני נתת עלית "רביעיי"? בה בשעה שלפי מעמדי מגיעה לי עלית "ששי" או "מפטיר"...'.

מיד יצא הפסק על הנפטר: או שיחזור בגלגול ויולד מחדש כדי לתקן את חטאו, או שיסבול בשמים שלש דקות של בושה בפני הצדיקים. והוא כמוכן בחר בשני. מיד פתחו את שערי גן עדן, ובא מלאך וחסף אותו, והוליכו לשם, ובישו לעיני כל הצדיקים, ואמר: 'ראו טיפה סרוחה, לזה היתה לו עזות לומר, שאינו חפץ בעלית "רביעיי"...'. ישמע חכם ויוסף לקח!

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!